

<i>Rodzaj dokumentu:</i>	Materiał dodatkowy
<i>Zagadnienie:</i>	Część ustna egzaminu maturalnego. Zasady oceniania
<i>Egzamin:</i>	Egzamin maturalny
<i>Przedmiot:</i>	Język polski
<i>Poziom egzaminu:</i>	Bez określania poziomu
<i>Adresaci dokumentu:</i>	Nauczyciele języka polskiego Uczniowie szkół ponadpodstawowych
<i>Data publikacji dokumentu:</i>	15 września 2022 r.

Zespół redakcyjny:

dr Renata Bryzek (UPH Siedlce)
dr Wioletta Kozak (CKE)
Agnieszka Romerowicz (CKE)
Wioletta Łakoma-Sabat (CKE)

Recenzenci:

dr Tomasz Karpowicz (UW)
dr Marcin Smolik (CKE)
dr Romana Patyk (OKE w Jaworznie)
Teresa Bulska-Leśniak (OKE w Krakowie)
Zbigniew Kosiński (OKE w Łomży)
Sławomira Wójcik (OKE w Łodzi)
dr Mariusz Chołody (OKE w Poznaniu)
Grzegorz Sawa (OKE w Warszawie)
Beata Kwapińska (OKE we Wrocławiu)

Materiał został opracowany przez Centralną Komisję Egzaminacyjną we współpracy z okręgowymi komisjami egzaminacyjnymi.

Centralna Komisja Egzaminacyjna
ul. Józefa Lewartowskiego 6, 00-190 Warszawa
tel. 22 536 65 00
sekretariat@cke.gov.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna
w Gdańsku
ul. Na Stoku 49, 80-874 Gdańsk
tel. 58 320 55 90
komisja@oke.gda.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna
w Jaworznie
ul. Adama Mickiewicza 4, 43-600 Jaworzno
tel. 32 616 33 99
oke@oke.jaworzno.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna
w Krakowie
os. Szkolne 37, 31-978 Kraków
tel. 12 683 21 99
oke@oke.krakow.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna
w Łomży
al. Legionów 9, 18-400 Łomża
tel. 86 473 71 20
sekretariat@oke.lomza.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna
w Łodzi
ul. Ksawerego Praussa 4, 94-203 Łódź
tel. 42 634 91 33
sekretariat@lodz.oke.gov.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna
w Poznaniu
ul. Gronowa 22, 61-655 Poznań
tel. 61 854 01 60
sekretariat@oke.poznan.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna
w Warszawie
pl. Europejski 3, 00-844 Warszawa
tel. 22 457 03 35
info@oke.waw.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna
we Wrocławiu
ul. Tadeusza Zielińskiego 57, 53-533 Wrocław
tel. 71 785 18 94
sekretariat@oke.wroc.pl

1. Znaczenie języka w komunikowaniu się

Aby człowiek mógł uczestniczyć w komunikacji językowej, musi opanować podstawową sprawność, jaką jest sprawność językowa. Zapoznajmy się z definicją tego pojęcia.

sprawność językowa

«umiejętność wysłowienia się poprawnego, zrozumiałego, odpowiadającego tematowi i sposobowi jego traktowania, pozycji autora, nastawienia odbiorcy i okoliczności wypowiedzenia się»

Encyklopedia wiedzy o języku polskim, red. S. Urbańczyk

Jedną z czterech sprawności językowych (obok pisania, czytania i słuchania) jest mówienie. Jest to umiejętność praktyczna, ponieważ w życiu każdy człowiek zabiera głos w dyskusji, wypowiada się na dany temat, ma kontakt językowy z innym człowiekiem. W ten sposób buduje kompetencje językowo-komunikacyjne. Dobre mówienie jest umiejętnością, która pomaga osiągnąć wysoki wynik na egzaminie maturalnym w części ustnej. Trzeba jednak podkreślić, że o osiągnięciu pełnego sukcesu na egzaminie ustnym decydują:

- wiedza przedmiotowa
- wiedza na temat środków językowych, opanowanie systemu (kodu językowego) na jego trzech poziomach: fonologicznym (wymowa), morfologicznym (budowa wyrazów) i składniowym (budowa zdań)
- umiejętność korzystania ze środków językowych adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej.

2. Wymagania podstawy programowej z języka polskiego w zakresie umiejętności tworzenia wypowiedzi ustnej

Poniżej wypisano wymagania ogólne i szczegółowe, które bezpośrednio związane są z umiejętnością tworzenia wypowiedzi ustnej.

A. Szkoła podstawowa

Wymagania ogólne

- I. Kształcenie literackie i kulturowe.
 2. Znajomość wybranych utworów z literatury polskiej i światowej oraz umiejętność mówienia o nich z wykorzystaniem potrzebnej terminologii.

- II. Kształcenie językowe.
 2. Rozwijanie rozumienia twórczego i sprawczego charakteru działań językowych oraz formowanie odpowiedzialności za własne zachowania językowe.
 4. Kształcenie umiejętności porozumiewania się (słuchania, [...] mówienia [...]) w różnych sytuacjach oficjalnych i nieoficjalnych [...].
 5. Kształcenie umiejętności poprawnego mówienia [...] zgodnego z zasadami ortofonii [...].
 6. Rozwijanie wiedzy o elementach składowych wypowiedzi ustnych [...] oraz ich funkcjach w strukturze tekstów i w komunikowaniu się.

- III. Tworzenie wypowiedzi.
 1. Usprawnianie czynności fonacyjnych, artykulacyjnych i prozodycznych uczniów.
 2. Rozwijanie umiejętności wypowiadania się w określonych formach wypowiedzi ustnych [...].
 3. Kształcenie umiejętności wygłaszania, recytacji i interpretacji głosowej tekstów mówionych, doskonalenie dykcji i operowania głosem.

Wymagania szczegółowe

Klasy IV–VI	Klasy VII i VIII
II. Kształcenie językowe	
3. Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń: 3) określa sytuację komunikacyjną i rozumie jej wpływ na kształt wypowiedzi; 4) rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikacji (np. gest, mimika, postawa ciała); 5) rozumie pojęcie głoska, litera, sylaba, akcent; zna i stosuje reguły akcentowania wyrazów; 6) stosuje intonację poprawną ze względu na cel wypowiedzi.	3. Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń: 1) rozumie, na czym polega grzeczność językowa i stosuje ją w wypowiedziach.
III. Tworzenie wypowiedzi	
1. Elementy retoryki. Uczeń: 1) uczestniczy w rozmowie na zadany temat, wydziela jej części, sygnały konstrukcyjne wzmacniające więź między uczestnikami dialogu, tłumaczące sens.	1. Elementy retoryki. Uczeń: 1) funkcjonalnie wykorzystuje środki retoryczne oraz rozumie ich oddziaływanie na odbiorcę;

	7) zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie.
<p>2. Mówienie i pisanie. Uczeń: 2) wygłasza z pamięci tekst, ze zrozumieniem oraz odpowiednią intonacją, dykcją, właściwym akcentowaniem, z odpowiednim napięciem emocjonalnym i z następstwem pauz; 5) opowiada o przeczytanym tekście.</p>	<p>2. Mówienie i pisanie. Uczeń: 4) dokonuje interpretacji głosowej czytanych i wygłaszanych tekstów.</p>

B. Szkoła ponadpodstawowa

Wymagania ogólne

II. Kształcenie językowe.

2. Wzbogacanie umiejętności komunikacyjnych, stosowne wykorzystanie języka w różnych sytuacjach komunikacyjnych

6. Uwrażliwianie na piękno mowy ojczystej, wspomaganie rozwoju kultury językowej, doskonalenie umiejętności posługiwania się poprawną polszczyzną.

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Doskonalenie umiejętności wyrażania własnych sądów, argumentacji i udziału w dyskusji.

2. Wykorzystanie kompetencji językowych i komunikacyjnych w wypowiedziach ustnych [...].

Wymagania szczegółowe (zakres podstawowy)

II. Kształcenie językowe.

3. Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń:

5) posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej;

7) stosuje zasady etyki wypowiedzi [...];

9) stosuje zasady etykiety językowej w wypowiedziach ustnych i pisemnych odpowiednio do sytuacji.

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki. Uczeń:

1) formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych;

7) odróżnia dyskusję od sporu i kłótni;

9) rozpoznaje elementy erystyki w dyskusji oraz ocenia je pod względem etycznym.

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

1) zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie;

2) buduje odpowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji językowej z uwzględnieniem celu i adresata, z zachowaniem zasad retoryki;

4) zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji;

9) stosuje retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu; wygłasza mowę z uwzględnieniem środków pozajęzykowych.

Egzamin maturalny w części ustnej sprawdza także poziom opanowania umiejętności odczytywania utworów literackich i tekstów kultury oraz znajomości lektur obowiązkowych wskazanych w podstawie programowej, w tym lektur poznanych w szkole podstawowej: bajki Ignacego Krasickiego, *Dziady* część II i *Pan Tadeusz* Adama Mickiewicza, *Zemsta* Aleksandra Fredry oraz *Balladyna* Juliusza Słowackiego¹.

3. Egzamin maturalny z języka polskiego w części ustnej

Co trzeba wiedzieć o egzaminie maturalnym z języka polskiego w części ustnej?

- Nie ma określonego poziomu.
- Jest obowiązkowy dla każdego zdającego.
- Maksymalna liczba punktów do uzyskania wynosi **30**.
- Trzeba uzyskać **30% pkt**, czyli **9 pkt**, aby zdać maturę.
- Egzamin trwa **30 minut**, w tym:
 - a) **15 minut** – przygotowanie do odpowiedzi
 - b) **15 minut** – wypowiedzi monologowe (10 minut) i rozmowa z zespołem przedmiotowym (5 minut).

Zestaw zadań egzaminacyjnych

Zdający losuje zestaw składający się z dwóch zadań:

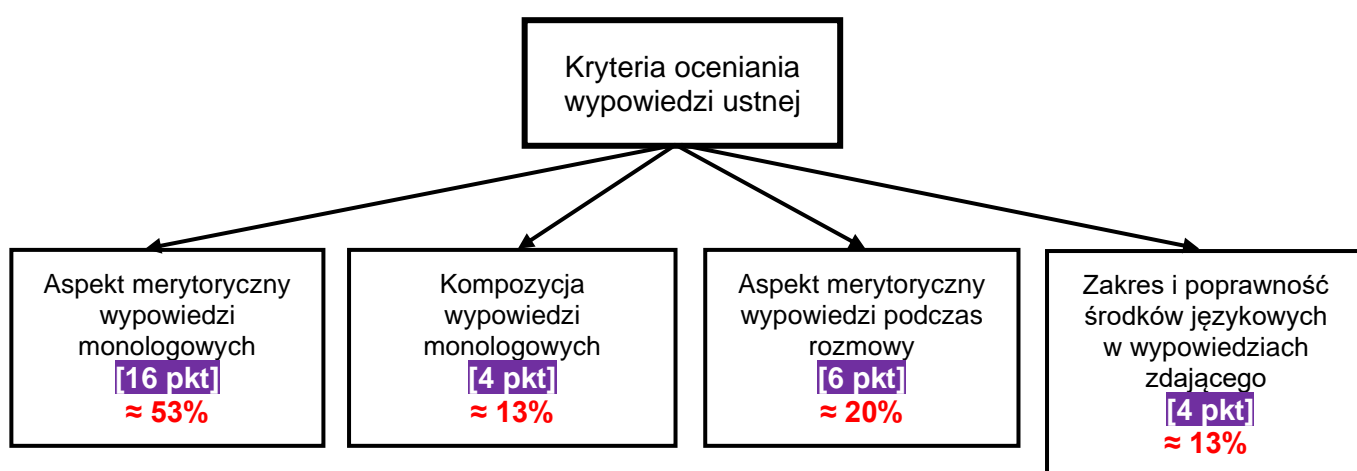
- 1) **zadanie 1.** ([z puli zadań jawnych](#)) zawiera zagadnienie sprawdzające znajomość treści i problematyki lektury obowiązkowej
- 2) **zadanie 2.** dotyczy zagadnienia związanego z literaturą lub innymi dziełami sztuki albo językiem; zdający omawia je na podstawie materiału literackiego lub nieliterackiego albo tekstu ikonicznego dołączonego do polecenia.

¹ Na egzaminie maturalnych w latach 2023 i 2024 obowiązuje lista lektur obowiązkowych zgodna z wymaganiami egzaminacyjnymi. Wymagania egzaminacyjne znajdują się w *Aneksie do Informatora o egzaminie maturalnym z języka polskiego jako przedmiotu obowiązkowego w Formule 2023 obowiązującym w latach szkolnych 2022/2023 i 2023/2024*.
https://cke.gov.pl/images/EGZAMIN_MATURALNY_OD_2023/Informatory/2023/Aneks_2023_2024_jezyk_polski_EM_PP_23.pdf

Zasady oceniania egzaminu ustnego

Za egzamin ustny zdający będzie mógł otrzymać maksymalnie **30 punktów**. Oceniając wypowiedzi zdającego, członkowie zespołu przedmiotowego będą przydzielali punkty w czterech **kryteriach**, tj.:

1. aspekt merytoryczny wypowiedzi monologowych w zadaniach 1. i 2. (od 0 do 16 pkt)
2. kompozycja wypowiedzi monologowych w zadaniach 1. i 2. oceniana łącznie (od 0 do 4 pkt)
3. aspekt merytoryczny wypowiedzi podczas rozmowy (od 0 do 6 pkt)
4. zakres i poprawność środków językowych w wypowiedziach monologowych oraz podczas rozmowy (od 0 do 4 pkt).

1. Aspekt merytoryczny wypowiedzi monologowych (maksymalnie 16 punktów)

Uwaga. Za wypowiedź monologową zdający może otrzymać maksymalnie 16 pkt (zadanie 1. – 8 pkt, zadanie 2. – 8 pkt).

		Zadanie 1.	Zadanie 2.
W zadaniu 1. Temat + 2 elementy (zagadnienie + lektura + kontekst przywołany przynajmniej częściowo funkcjonalnie)	• bogata argumentacja; bez poważnych błędów rzeczowych	8	8
	• bogata argumentacja z 1–2 poważnymi błędami rzeczowymi ALBO • zadowalająca argumentacja bez błędów rzeczowych	7	7
	• zadowalająca argumentacja z 1–2 poważnymi błędami rzeczowymi ALBO • powierzchowna argumentacja bez błędów rzeczowych	6	6
W zadaniu 2. Temat + 2 elementy (zagadnienie + tekst 1 + tekst 2 / własne doświadczenia)	• powierzchowna argumentacja z 1–2 poważnymi błędami rzeczowymi	5	5
W zadaniu 1. Temat + 1 element (zagadnienie + lektura)	• bogata argumentacja; bez poważnych błędów rzeczowych	4	4
	• bogata argumentacja z 1–2 poważnymi błędami rzeczowymi ALBO • zadowalająca argumentacja bez błędów rzeczowych	3	3
W zadaniu 2. Temat + 1 element (zagadnienie + tekst 1 LUB zagadnienie + tekst 2 / własne doświadczenia)	• zadowalająca argumentacja z 1–2 poważnymi błędami rzeczowymi ALBO • powierzchowna argumentacja bez błędów rzeczowych	2	2
	• powierzchowna argumentacja z 1–2 poważnymi błędami rzeczowymi	1	1
brak wypowiedzi; wypowiedź nie na temat; wypowiedź zawiera błąd kardynalny ALBO 3 lub więcej poważnych błędów rzeczowych; wypowiedź nie odnosi się w ogóle do lektury wskazanej w poleceniu		0	0

Uwaga: jeżeli **ostateczna liczba punktów** przyznana w kryterium *Aspekt merytoryczny wypowiedzi monologowych*, wynosi 0 pkt, wówczas w pozostałych kryteriach przyznaje się 0 pkt.

Wyjaśnienia (kryterium 1. – Aspekt merytoryczny wypowiedzi monologowej)

1. Argumentacja to uzasadnienie stanowiska zdającego wobec zagadnienia sformułowanego w poleceniu za pomocą argumentów.

1) Bogata argumentacja to argumentacja pogłębiona, poparta trafnymi przykładami

i **szeroka/wieloaspektowa**, stanowiąca – jako całość – wnikliwą analizę zagadnienia sformułowanego w poleceniu, zawierająca elementy refleksji / głębszego namysłu nad zagadnieniem.

- 2) Zadowalająca argumentacja to argumentacja pogłębiona, poparta trafnymi przykładami.
 - 3) Powierzchowna argumentacja to argumentacja oparta na uogólnieniach, niewnikająca w istotę rzeczy, poprzestająca na pobieżnych obserwacjach, mało dokładna, czasami niepoparta przykładami.
2. Kontekst należy rozumieć jako odniesienie się przez zdającego w wypowiedzi do np.:
- 1) innego utworu literackiego niż wskazany w poleceniu
 - 2) historii literatury
 - 3) teorii literatury
 - 4) charakteru epoki
 - 5) biografii autora
 - 6) filmu, spektaklu teatralnego
 - 7) utworu muzycznego, dzieła plastycznego
 - 8) mitologii
 - 9) *Biblij*
 - 10) religii
 - 11) historii
 - 12) filozofii
 - 13) kwestii politycznych
 - 14) kwestii społecznych,
- wybrane przez zdającego w sposób celowy, przydatne do osadzenia omawianego zagadnienia w szerszej perspektywie.

Zdający powinien wykorzystać kontekst przynajmniej częściowo funkcjonalnie, tzn. trafnie ze względu na omawiane zagadnienie przywołać np. informacje, wydarzenia – kontekst nie musi pogłębiać ani rozwijać omawianego zagadnienia.

3. Błąd kardynalny to błąd rzeczowy świadczący o nieznajomości treści i problematyki lektury obowiązkowej, do której odwołuje się zdający, w zakresie:
 - a) fabuły, w tym głównych wątków utworu
 - b) losów głównych bohaterów, w tym np. łączenie biografii różnych bohaterów.
4. Błąd kardynalny może dotyczyć wyłącznie lektur obowiązkowych wskazanych w podstawie programowej jako lektury do omówienia w całości (nie we fragmentach).
5. Poważny błąd rzeczowy to błąd świadczący o:
 - 1) nieznajomości wskazanej w poleceniu lektury obowiązkowej (z podstawy programowej), do której odwołuje się zdający, w zakresie innym niż w przypadku błędu kardynalnego, tj. np. błąd w przypisaniu autorstwa, w użyciu błędnego nazwiska/imienia bohatera, dotyczący losów bohaterów drugoplanowych bądź wątków innych niż główne
 - 2) nieznajomości utworu literackiego lub tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający, innego niż lektura obowiązkowa (każdy błąd merytoryczny)
 - 3) braku wiedzy dotyczącej kontekstu wybranego przez zdającego, np. błędne przywołanie pojęć lub faktów historycznych.

6. Dokładnie ten sam błąd rzeczowy (np. konsekwentne stosowanie błędnego imienia bohatera, którego można w jednoznaczny sposób zidentyfikować, a wypowiedź zdającego świadczy o znajomości lektury) powtórzony kilkakrotnie jest liczony jako jeden błąd.

W dalszej części będziemy pracowali nad poniższym zestawem zadań oraz nad nagraniem próbnym egzaminem [Nagranie 1.](#), przygotowanym do celów szkoleniowych.

Egzamin maturalny
Formuła 2023

Nr zestawu	Wersja	Data	Godzina losowania
23.1005.08	M-100	10 maja 2023 r.	11:00–13:00

Zadanie

1

Młodość jako czas buntu.
Omów zagadnienie na podstawie *Przedwiośnia* Stefana Żeromskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Zadanie

2

Czemu służą ukazywane w kulturze obrazy idealnego świata?
Omów zagadnienie na podstawie zamieszczonego poniżej materiału oraz wybranego tekstu kultury albo utworu literackiego.

Ignacy Krasiński

MIKOŁAJA DO ŚWIADCZYŃSKIEGO PRZYPADKI

Osada, w której zostawałem, miała stu dwudziestu gospodarzów; każdy z nich miał dom, pole i ogród, wszystko pod równym wymiarem. Najwięcej dzieci rodzicom służyli, lubo mieli innych obojętnej płci domowników, ale w odzieży i wygodzie żadnej nie było między nimi różnicy. Nie znać było najmniejszej podłości w czeladzi¹; panowie nie patrzyli się na nich surowym okiem, dopieroż kar bolesnych albo obełżywych podobieństwa nawet nie postrzegłem. Wzrost obywateli był mierny, twarze wesołe, cera zdrowa [...].

Kraj ten zewsząd był morzem oblany i całej wyspy powszechne nazwisko Nipu. Język narodu dość łatwy, ale nieobfity; żeby im wytłumaczyć skutki i produkcje sztuki naszych zbytkowych, musiałem czynić opisy dokładne i dobrać podobieństw. Nie masz u Nipuanów słów wyrażających kłamstwo, kradzież, zdradę, podchlebstwo. Terminów prawnych nie znają. Choroby nie mają szczególnych nazwisk; ale też ani dworaków, ani jurystów², ani doktorów nie masz. [...]

Dzień cały bawiliśmy się na tym miejscu w domu owego starca, od którego wzięwszy Xaoo częśćkę zboża osadzie swojej należącego udał się ku domom. W drodze wziął pochop³ roztrząsane sposoby rozmaite rządów naszych.

– My nie znamy – mówił – tego, co wy nazywacie monarchią, arystokracją, demokracją, oligarchią etc. W zgromadzeniu naszym nie masz żadnej innej zwierzchności politycznej prócz naturalnej rodziców nad dziećmi. Okoliczności wychodzące nad zamiar szczególnych rodzin ugodnymi sposobami – radą, nie przemocą – przez starszych uspokojone i rozrządzone bywają. Człowiek jednakowo z drugim człowiekiem rodzący się nie może, a przynajmniej nie powinien by sobie przywłaszczać zwierzchności nad nim; wszyscy są równi. Skoro zaś są złączeni w towarzystwo, natenczas toż samo towarzystwo pozwala dla dobra swojego w niektórych okolicznościach niejakiemu nad szczególnymi – albo zgromadzeniu, albo niektórym z zgromadzenia – zwierzchności.

Ignacy Krasiński, *Mikołaja Doświadczyńskiego przypadki*, [w:] tenże, *Dzieła wybrane*, t. 2, Warszawa 1989.

¹ Czeladź – dawn. służący w dworze szlacheckim.

² Jurysta – dawn. prawnik.

³ Wzięć pochop – dawn. zacząć, rozpocząć.

Kod do zadania
w wersji elektronicznej
krokus

Zadanie 1.

Ocenę wypowiedzi monologicznej do **zadania 1.** w kryterium 1. rozpoczynamy od analizy zapisów zawartych w pierwszej kolumnie poniższej tabeli. Zaznaczmy kolorami te elementy, które podlegają ocenie w pierwszej kolejności.

		Zadanie 1.
W zadaniu 1. Temat + 2 elementy (zagadnienie + lektura + kontekst przywołany przynajmniej częściowo funkcjonalnie)	• bogata argumentacja; bez poważnych błędów rzeczowych	8
	• bogata argumentacja z 1–2 poważnymi błędami rzeczowymi ALBO • zadowalająca argumentacja bez błędów rzeczowych	7
	• zadowalająca argumentacja z 1–2 poważnymi błędami rzeczowymi ALBO • powierzchowna argumentacja bez błędów rzeczowych	6
	• powierzchowna argumentacja z 1–2 poważnymi błędami rzeczowymi	5
W zadaniu 1. Temat + 1 element (zagadnienie + lektura)	• bogata argumentacja; bez poważnych błędów rzeczowych	4
	• bogata argumentacja z 1–2 poważnymi błędami rzeczowymi ALBO • zadowalająca argumentacja bez błędów rzeczowych	3
	• zadowalająca argumentacja z 1–2 poważnymi błędami rzeczowymi ALBO • powierzchowna argumentacja bez błędów rzeczowych	2
	• powierzchowna argumentacja z 1–2 poważnymi błędami rzeczowymi	1
brak wypowiedzi; wypowiedź nie na temat; wypowiedź zawiera błąd kardynalny ALBO 3 lub więcej poważnych błędów rzeczowych; wypowiedź nie odnosi się w ogóle do lektury wskazanej w poleceniu		0

Przejdźmy teraz do polecenia w **zadaniu 1.**

Zadanie**1****Młodość jako czas buntu.**

Omów zagadnienie na podstawie *Przedwiośnia* Stefana Żeromskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Z tak zapisanego tematu wynika, że zdający w swojej wypowiedzi powinien zwrócić uwagę na:

<i>Zagadnienie</i>	Młodość jako czas buntu.
<i>Element 1. – lektura obowiązkowa</i>	<i>Przedwiośnie</i> Stefana Żeromskiego
<i>Element 2. – kontekst²</i>	Dowolnie przywołany przez zdającego, wykorzystany przynajmniej częściowo funkcjonalnie.

Słuchając odpowiedzi zdającego, przede wszystkim sprawdzamy, czy:

- omawia on zagadnienie określone w poleceniu
- odnosi się do lektury wskazanej w poleceniu
- jego wypowiedź jest poprawna merytorycznie (bez błędu kardynalnego lub poważnych trzech błędów rzeczowych).

Jeżeli któryś z powyższych warunków nie został spełniony, zdający otrzymuje 0 pkt za **zadanie 1.**

W kolejnym kroku sprawdzamy, czy zdający omawia **zagadnienie** w odniesieniu do każdego z elementów polecenia tj.:

- **lektury obowiązkowej** (element 1.)
- **kontekstu** (element 2.).

Jeżeli zdający omówił zagadnienie wskazane w temacie w odniesieniu do lektury obowiązkowej i nie popełnił błędu kardynalnego lub trzech poważnych błędów rzeczowych, a ponadto przywołał kontekst – przynajmniej częściowo funkcjonalnie – może uzyskać punkty w przedziale **od 8 do 5 pkt**, w zależności od jakości argumentacji.

Jeżeli zdający omówił zagadnienie wskazane w temacie w odniesieniu do lektury obowiązkowej i nie popełnił błędu kardynalnego lub trzech poważnych błędów rzeczowych, ale NIE przywołał kontekstu, może uzyskać punkty w przedziale **od 4 do 1 pkt**, w zależności od jakości argumentacji.

Wysłuchajmy teraz wypowiedzi monologowej zdającego będącej realizacją **zadania 1.**

Nagranie 2.

Poniżej transkrypcja wypowiedzi monologowej zdającego dotyczącej **zadania 1.**

Wylosowałem zestaw nr 8 i zacznę swoją odpowiedź od zadania 1.
Tutaj postaram się przybliżyć temat młodości jako czasu buntu i chciałbym zacząć od tego, że młodość jest czasem zarówno poszukiwania, odkrywania, ale także właśnie buntu, który najczęściej przejawia się przeciw zastanym wartościom. To prowadzi do sporów międzypokoleniowych, ponieważ przedstawiciele młodego pokolenia nie akceptują porządku świata, który jest już ustalony przez starsze, przez swoich poprzedników. Ich niezgoda przejawia się zazwyczaj w sposób wyrazisty i dosadny.

² Więcej o kontekstach

http://cke.gov.pl/images/EGZAMIN_MATURALNY_OD_2023/materialy_dodatkowe/20220113%20Materia%C5%82y%20dodatkowe%201_Konteksty.pdf

Bunt przedstawiony jest w *Przedwiośniu* Stefana Żeromskiego. Główny bohater, Cezary Baryka, do momentu, gdy ojciec sprawuje nad nim pieczę, był posłusznym i potulnym chłopcem. Sytuacja w domu Baryków zmienia się natomiast wraz z sytuacją historyczną, a myślę tutaj o wybuchu wielkiej wojny w 1914 roku, która to rujnuje dotychczasowy porządek świata. Dla Polaków jest to okazja do odzyskania niepodległości i takich realnych szans i nadziei na to odzyskanie niepodległości, natomiast dla świata jest to sytuacja krytyczna, ponieważ dotychczasowy porządek zostaje zburzony.

W wyniku wybuchu wielkiej wojny powołanie do wojska otrzymuje ojciec Cezarego Baryki i od tego momentu sytuacja w domu Baryków zmienia się diametralnie, ponieważ bez twardej, ojcowskiej ręki chłopak korzysta z nieograniczonej wolności. Zaczyna pasjonować się dodatkowo ideami rewolucji październikowej, która chce wprowadzić nowy porządek w świecie i doprowadzić do zmiany ustroju. Rewolucjoniści szybko pozyskują skłoną do buntu młodzież, a ich ideologia oparta na dążeniu do obalania starego porządku znajduje uznanie również Cezarego Baryki.

Przejawem buntu bohatera jest odrzucenie dotychczasowych wartości. Cezary zaniedbuje obowiązki szkolne, nie uczęszcza na zajęcia, a dodatkowo, sprowokowany przez kolegów, atakuje dyrektora szkoły. Dodatkowo Cezary posuwa się nawet do poinformowania władz o ukrytym majątku jego rodziny, przez to jego matka trafia na przymusowe roboty, w wyniku których traci życie. To wydarzenie, a także widok niewinnych ofiar rewolucji w Baku, sprawiają, że Cezary zmienia swoje spojrzenie na świat i dochodzi do tego, że jego dotychczasowe działania nie były słuszne, co sprawia, że potem sprzeciwia się programowi polskich komunistów, który reprezentuje Antoni Lulek.

Po przyjeździe do Polski Cezary nieco tłumia swoją naturę buntowniczą, skupia się on na działaniach na wielu płaszczyznach, m.in. zapisuje się na studia, bierze udział w wojnie polsko-bolszewickiej, ale także zdobywa pierwsze doświadczenia miłosne. Jednak ostatnia scena *Przedwiośnia* dowodzi, że Cezary o swojej buntowniczej naturze nie zapomniał, ponieważ nie akceptuje on w pełni żadnego z programów politycznych odradzającej się Polski. Daje temu dowód w ostatniej scenie, odłączając się od tłumy.

Jest to przykład niezależności Cezarego Baryki, który udowadnia swoją historią, że bunt jest niejako wpisany w młodość, jest potrzebny do ukształtowania ludzkiej osobowości.

Sprawdźmy, czy zdający:

omówił zagadnienie określone w poleceniu: młodość jako czas buntu	TAK	NIE
omówił lekturę wskazaną w poleceniu: Przedwiośnie Stefana Żeromskiego	TAK	NIE
nie popełnił błędu kardynalnego ani trzech poważnych błędów rzeczowych	TAK	NIE
przywołał kontekst przynajmniej częściowo funkcjonalnie.	TAK	NIE

W tekście będącym transkrypcją wypowiedzi monologicznej zdającego wymagane elementy oceny zaznaczymy odpowiednimi kolorami.

Wylosowałem zestaw nr 8 i zacznę swoją odpowiedź od zadania 1.

Tutaj postaram się przybliżyć temat młodości jako czasu buntu i chciałbym zacząć od tego, że młodość jest czasem zarówno poszukiwania, odkrywania, ale także właśnie buntu, który najczęściej przejawia się przeciw zastanym wartościom. To prowadzi do sporów międzypokoleniowych, ponieważ przedstawiciele młodego pokolenia nie akceptują porządku świata, który jest już ustalony przez starsze, przez swoich poprzedników. Ich niezgoda przejawia się zazwyczaj w sposób wyrazisty i dosadny.

Bunt przedstawiony jest w *Przedwiośniu* Stefana Żeromskiego. Główny bohater, Cezary Baryka, do momentu, gdy ojciec sprawuje nad nim pieczę, był posłusznym i potulnym chłopcem. Sytuacja w domu Baryków zmienia się natomiast wraz z sytuacją historyczną, a myślę tutaj o wybuchu wielkiej wojny w 1914 roku, która to rujnuje dotychczasowy porządek świata. Dla

Polaków jest to okazja do odzyskania niepodległości i takich realnych szans i nadziei na to odzyskanie niepodległości, natomiast dla świata jest to sytuacja krytyczna, ponieważ dotychczasowy porządek zostaje zburzony.

W wyniku wybuchu wielkiej wojny powołanie do wojska otrzymuje ojciec Cezarego Baryki i od tego momentu sytuacja w domu Baryków zmienia się diametralnie, ponieważ bez twardej, ojcowskiej ręki chłopak korzysta z nieograniczonej wolności. Zaczyna pasjonować się dodatkowo ideami rewolucji październikowej, która chce wprowadzić nowy porządek w świecie i doprowadzić do zmiany ustroju. Rewolucjoniści szybko pozyskują skłoną do buntu młodzież, a ich ideologia oparta na dążeniu do obalania starego porządku znajduje uznanie również Cezarego Baryki.

Przejawem buntu bohatera jest odrzucenie dotychczasowych wartości. Cezary zaniedbuje obowiązki szkolne, nie uczęszcza na zajęcia, a dodatkowo, sprowokowany przez kolegów, atakuje dyrektora szkoły. Dodatkowo Cezary posuwa się nawet do poinformowania władz o ukrytym majątku jego rodziny, przez to jego matka trafia na przymusowe roboty, w wyniku których traci życie. To wydarzenie, a także widok niewinnych ofiar rewolucji w Baku, sprawiają, że Cezary zmienia swoje spojrzenie na świat i dochodzi do tego, że jego dotychczasowe działania nie były słuszne, co sprawia, że potem sprzeciwia się programowi polskich komunistów, który reprezentuje Antoni Lulek.

Po przyjeździe do Polski Cezary nieco tłumy swoją naturę buntowniczą, skupia się on na działaniach na wielu płaszczyznach, m.in. zapisuje się na studia, bierze udział w wojnie polsko-bolszewickiej, ale także zdobywa pierwsze doświadczenia miłosne. Jednak ostatnia scena *Przedwiośnia* dowodzi, że Cezary o swojej buntowniczej naturze nie zapomniał, ponieważ nie akceptuje on w pełni żadnego z programów politycznych odradzającej się Polski. Daje temu dowód w ostatniej scenie, odłączając się od tłumy.

Jest to przykład niezależności Cezarego Baryki, który udowadnia swoją historią, że bunt jest niejako wpisany w młodość, jest potrzebny do ukształtowania ludzkiej osobowości.

Podsumujmy ocenę wypowiedzi zdającego w odniesieniu do zapisów zawartych w pierwszej kolumnie tabeli z kryterium 1.

Zdający omówił zagadnienie określone w poleceniu: młodość jako czas buntu.	TAK	NIE
--	------------	------------

Komentarz:

Wypowiedź zdającego dotyczy zarówno młodości, jak i buntu.

Zdający omówił lekturę wskazaną w poleceniu: <i>Przedwiośnie</i> Stefana Żeromskiego.	TAK	NIE
---	------------	------------

Komentarz:

Całe rozwinięcie wypowiedzi monologowej dotyczy *Przedwiośnia* Stefana Żeromskiego, w szczególności losów głównego bohatera.

Zdający nie popełnił błędu kardynalnego ani trzech poważnych błędów rzeczowych.	TAK	NIE
---	------------	------------

Komentarz:

W wypowiedzi monologowej zdający nie popełnił żadnego błędu kardynalnego ani rzeczowego.

Zdający przywołał kontekst przynajmniej częściowo funkcjonalnie.	TAK	NIE
--	------------	------------

Komentarz:

Zdający wykorzystał swoją wiedzę z zakresu historii dotyczącą I wojny światowej, aby ukazać wpływ dziejących się wydarzeń na zmianę postawy głównego bohatera, tj. na wyzwolenie jego buntowniczej natury.

Skoro w wypowiedzi monologowej będącej realizacją **zadania 1.** zdający:

- rozwinął zagadnienie określone w poleceniu
- omówił zagadnienie w odniesieniu do wskazanej lektury (*Przedwiośnie*)
- nie popełnił błędów merytorycznych
- funkcjonalnie przywołał kontekst historyczny,

to ocena za tę wypowiedź mieści się w przedziale od 8 do 5 pkt.

W zadaniu 1.		Zadanie 1.
Temat + 2 elementy	• bogata argumentacja; bez poważnych błędów rzeczowych	8
(zagadnienie + lektura + kontekst przywołany przynajmniej częściowo funkcjonalnie)	• bogata argumentacja z 1–2 poważnymi błędami rzeczowymi ALBO • zadowalająca argumentacja bez błędów rzeczowych	7
	• zadowalająca argumentacja z 1–2 poważnymi błędami rzeczowymi ALBO	6
	• powierzchowna argumentacja bez błędów rzeczowych • powierzchowna argumentacja z 1–2 poważnymi błędami rzeczowymi	5

Teraz musimy ocenić jakość argumentacji – czy argumentacja jest bogata, zadowalająca czy powierzchowna. Przypomnijmy, jak zdefiniowano te pojęcia w wyjaśnieniach do kryteriów w *Informatorze o egzaminie maturalnym z języka polskiego*:

Bogata argumentacja	<ul style="list-style-type: none"> • pogłębiona • poparta trafnymi przykładami • szeroka/wieloaspektowa • stanowi – jako całość – wnikliwą analizę zagadnienia sformułowanego w poleceniu • zawiera elementy refleksji / głębszego namysłu nad zagadnieniem
Zadowalająca argumentacja	<ul style="list-style-type: none"> • pogłębiona • poparta trafnymi przykładami
Powierzchnowa argumentacja	<ul style="list-style-type: none"> • oparta na uogólnieniach • niewnikająca w istotę rzeczy • poprzestająca na pobieżnych obserwacjach • mało dokładna • czasami niepoparta przykładami

Uwaga:

Kolorem niebieskim zaznaczono te aspekty, które odróżniają bogatą argumentację od zadowalającej.

Przeanalizujemy zatem wypowiedź zdającego pod względem jakości argumentacji.

[Nagranie 2.](#)

Transkrypcja. Szukajmy fragmentów, które świadczą o wieloaspektowej argumentacji, wnikliwej analizie i refleksji.

<p>Tutaj postaram się przybliżyć temat młodości jako czasu buntu i chciałbym zacząć od tego, że młodość jest czasem zarówno poszukiwania, odkrywania, ale także właśnie buntu, który najczęściej przejawia się przeciw zastanym wartościom. To prowadzi do sporów międzypokoleniowych, ponieważ przedstawiciele młodego pokolenia nie akceptują porządku świata, który jest już ustalony przez starsze, przez swoich poprzedników. Ich niezgoda przejawia się zazwyczaj w sposób wyrazisty i dosadny.</p> <p>Bunt przedstawiony jest w <i>Przedwiośniu</i> Stefana Żeromskiego. Główny bohater, Cezary Baryka, do momentu, gdy ojciec sprawuje nad nim pieczę, był posłusznym i potulnym chłopcem. Sytuacja w domu Baryków zmienia się natomiast wraz z sytuacją historyczną, a myślę tutaj o wybuchu wielkiej wojny w 1914 roku, która to rujnuje dotychczasowy porządek świata. Dla Polaków jest to okazja do odzyskania niepodległości i takich realnych szans i nadziei na to odzyskanie niepodległości, natomiast dla świata jest to sytuacja krytyczna, ponieważ dotychczasowy porządek zostaje zburzony.</p> <p>W wyniku wybuchu wielkiej wojny powołanie do wojska otrzymuje ojciec Cezarego Baryki i od tego momentu sytuacja w domu Baryków zmienia się diametralnie, ponieważ bez twardej, ojcowskiej ręki chłopak korzysta z nieograniczonej wolności. Zaczyna pasjonować się dodatkowo ideami rewolucji październikowej, która chce wprowadzić nowy porządek w świecie i doprowadzić do zmiany ustroju. Rewolucjoniści szybko pozyskują skłoną do buntu młodzież, a ich ideologia oparta na dążeniu do obalania starego porządku znajduje uznanie również Cezarego Baryki.</p> <p>Przejawem buntu bohatera jest odrzucenie dotychczasowych wartości. Cezary zaniedbuje obowiązki szkolne, nie uczęszcza na zajęcia, a dodatkowo, sprowokowany przez kolegów, atakuje dyrektora szkoły. Dodatkowo Cezary posuwa się nawet do poinformowania władz o ukrytym majątku jego rodziny, przez to jego matka trafia na przymusowe roboty, w wyniku których traci życie. To wydarzenie, a także widok niewinnych ofiar rewolucji w Baku, sprawiają, że Cezary zmienia swoje spojrzenie na świat i dochodzi do tego, że jego dotychczasowe działania nie były słuszne, co sprawia, że potem sprzeciwia się programowi polskich komunistów, który reprezentuje Antoni Lulek.</p> <p>Po przyjeździe do Polski Cezary nieco tłumy swoją naturę buntowniczą, skupia się on na działaniach na wielu płaszczyznach, m.in. zapisuje się na studia, bierze udział w wojnie polsko-bolszewickiej, ale także zdobywa pierwsze doświadczenia miłosne. Jednak ostatnia scena <i>Przedwiośnia</i> dowodzi, że Cezary o swojej buntowniczej naturze nie zapomniał, ponieważ nie akceptuje on w pełni żadnego z programów politycznych odradzającej się Polski. Daje temu dowód w ostatniej scenie, odłączając się od tłumu.</p> <p>Jest to przykład niezależności Cezarego Baryki, który udowadnia swoją historią, że bunt jest niejako wpisany w młodość, jest potrzebny do ukształtowania ludzkiej osobowości.</p>	<p>Wydarzenia związane z wyjazdem ojca i z rewolucją wyzwalają buntowniczą naturę Cezarego.</p> <p>Brak wyjaśnienia ostatniej sceny</p>
---	---

Komentarz:

Zdający stara się prowadzić refleksję nad losami bohatera, wpływem otoczenia na postawę buntu tego bohatera wobec rzeczywistości, ale:

- przytaczając wydarzenia i sytuacje z utworu, bardziej kładzie nacisk na bunt niż na młodość, zwłaszcza we fragmencie dotyczącym pobytu bohatera w Polsce
- nie do końca wyjaśnia przyczyny buntu, np. we fragmencie dotyczącym ostatniej sceny powieści,

zatem należy uznać, że argumentacja jest zadowalająca, bez błędów rzeczowych, co oznacza, że zdający otrzymuje 7 pkt za **zadanie 1.**

		Zadanie 1.
W zadaniu 1. Temat + 2 elementy (zagadnienie + lektura + kontekst przywołany przynajmniej częściowo funkcjonalnie)	<ul style="list-style-type: none"> • bogata argumentacja; bez poważnych błędów rzeczowych 	8
	<ul style="list-style-type: none"> • bogata argumentacja z 1–2 poważnymi błędami rzeczowymi ALBO • zadowolająca argumentacja bez błędów rzeczowych 	7
	<ul style="list-style-type: none"> • zadowolająca argumentacja z 1–2 poważnymi błędami rzeczowymi ALBO • powierzchowna argumentacja bez błędów rzeczowych 	6
	<ul style="list-style-type: none"> • powierzchowna argumentacja z 1–2 poważnymi błędami rzeczowymi 	5

Zadanie 2.

Przejdźmy do przeanalizowania polecenia w **zadaniu 2.**

Zadanie**2****Czemu służą ukazywane w kulturze obrazy idealnego świata?**

Omów zagadnienie na podstawie zamieszczonego poniżej materiału oraz wybranego tekstu kultury albo utworu literackiego.

Ignacy Krasicki

MIKOŁAJA DOŚWIADCZYŃSKIEGO PRZYPADKI

Osada, w której zostawałem, miała stu dwudziestu gospodarzów; każdy z nich miał dom, pole i ogród, wszystko pod równym wymiarem. Najwięcej dzieci rodzicom służyli, lubo mieli innych obojej płci domowników, ale w odzieży i wygodzie żadnej nie było między nimi różnicy. Nie znać było najmniejszej podłości w czeladzi¹; panowie nie patrzyli się na nich surowym okiem, dopieroż kar bolesnych albo obelżywych podobieństwa nawet nie postrzegłem. Wzrost obywateli był mierny, twarze wesole, cera zdrowa [...].

Kraj ten zewsząd był morzem oblany i całej wyspy powszechne nazwisko Nipu. Język narodu dość łatwy, ale nieobfity: żeby im wytłumaczyć skutki i produkcje kunsztów naszych zbytkowych, musiałem czynić opisy dokładne i dobrać podobieństw. Nie masz u Nipuanów słów wyrażających kłamstwo, kradzież, zdradę, podchlebstwo. Terminów prawnych nie znają. Choroby nie mają szczególnych nazwisk; ale też ani dworaków, ani jurystów², ani doktorów nie masz. [...]

Dzień cały bawiliśmy się na tym miejscu w domu owego starca, od którego wzięwszy Xaoo częśćkę zboża osadzie swojej należącego udał się ku domom. W drodze wzięł pochop³ roztrzasać sposoby rozmaite rządów naszych.

– My nie znamy – mówił – tego, co wy nazywacie monarchią, arystokracją, demokracją, oligarchią etc. W zgromadzeniu naszym nie masz żadnej innej zwierzchności politycznej prócz naturalnej rodziców nad dziećmi. Okoliczności wychodzące nad zamiar szczególnych familii ugodnymi sposobami – radą, nie przemocą – przez starszych uspokojone i rozrządzone bywają. Człowiek jednakowo z drugim człowiekiem rodzący się nie może, a przynajmniej nie powinien by sobie przywłaszczać zwierzchności nad nim; wszyscy są równi. Skoro zaś są złączeni w towarzystwo, natenczas toż samo towarzystwo pozwala dla dobra swojego w niektórych okolicznościach niejakiem nad szczególnymi – albo zgromadzeniu, albo niektórym z zgromadzenia – zwierzchności.

Ignacy Krasicki, *Mikołaja Doświadczyńskiego przypadki*, [w:] tenże, *Dzieła wybrane*, t. 2, Warszawa 1989.

¹ Czeladź – dawn. służący w dworze szlacheckim.

² Jurysta – dawn. prawnik.

³ Wziąć pochop – przest. zacząć, rozpocząć.

Z tak zapisanego tematu wynika, że zdający w swojej wypowiedzi powinien zwrócić uwagę na:

Zagadnienie (w formie pytania)

Czemu służą ukazywane w kulturze obrazy idealnego świata?

Element 1. – tekst 1.

Mikołaja Doświadczyńskiego przypadki Ignacego Krasickiego

Element 2. – wybrany tekst kultury albo utwór literacki

Dowolnie przywołany przez zdającego.

		Zadanie 2.
W zadaniu 2. Temat + 2 elementy (zagadnienie + tekst 1 + tekst 2 / własne doświadczenia)	• bogata argumentacja; bez poważnych błędów rzeczowych	8
	• bogata argumentacja z 1–2 poważnymi błędami rzeczowymi ALBO • zadowalająca argumentacja bez błędów rzeczowych	7
	• zadowalająca argumentacja z 1–2 poważnymi błędami rzeczowymi ALBO • powierzchowna argumentacja bez błędów rzeczowych	6
	• powierzchowna argumentacja z 1–2 poważnymi błędami rzeczowymi	5
W zadaniu 2. Temat + 1 element (zagadnienie + tekst 1 LUB zagadnienie + tekst 2 / własne doświadczenia)	• bogata argumentacja; bez poważnych błędów rzeczowych	4
	• bogata argumentacja z 1–2 poważnymi błędami rzeczowymi ALBO • zadowalająca argumentacja bez błędów rzeczowych	3
	• zadowalająca argumentacja z 1–2 poważnymi błędami rzeczowymi ALBO • powierzchowna argumentacja bez błędów rzeczowych	2
	• powierzchowna argumentacja z 1–2 poważnymi błędami rzeczowymi	1
brak wypowiedzi; wypowiedź nie na temat; wypowiedź zawiera błąd kardynalny ALBO 3 lub więcej poważnych błędów rzeczowych; wypowiedź nie odnosi się w ogóle do lektury wskazanej w poleceniu		0

Słuchając odpowiedzi zdającego, przede wszystkim sprawdzamy, czy:

- omawia on zagadnienie określone w poleceniu
- nie popełnia poważnych trzech błędów rzeczowych albo błędu kardynalnego, jeżeli przywołuje lekturę obowiązkową jako tekst 2.
- odnosi się do tekstu 1., wskazanego w poleceniu.

Jeżeli zdający rozwinął problem wskazany w temacie, omówił załączony tekst i nie popełnił więcej niż dwóch błędów rzeczowych, a ponadto przywołał inny tekst kultury (np. utwór literacki, film, dzieło sztuki), może uzyskać punkty w przedziale od 8 do 5 pkt, w zależności od jakości argumentacji.

Jeżeli zdający rozwinął problem wskazany w temacie, omówił załączony tekst i nie popełnił więcej niż dwóch błędów rzeczowych, ale NIE przywołał innego tekstu kultury, może uzyskać punkty w przedziale od 4 do 1 pkt, w zależności od jakości argumentacji.

Wysłuchajmy teraz wypowiedzi monologicznej zdającego będącej realizacją **zadania 2.**

Nagranie 3.

Poniżej transkrypcja wypowiedzi monologicznej zdającego dotyczącej **zadania 2.**

Przejdę teraz do zadania 2. I tutaj postaram się odpowiedzieć na pytanie: *Czemu służą ukazywane w kulturze obrazy idealnego świata?*

I zacznę od tego, że marzenia o idealnym świecie są wpisane w ludzką naturę i wynikają z tęsknoty za utraconym rajem. Idealny świat jest doskonały, ludzie w nim są szczęśliwi, żyją w harmonii ze sobą w zgodzie z naturą, a obrazy idealnego społeczeństwa kreowane są po to, by wskazać ludziom wzory do naśladowania. Czyni to Ignacy Krasicki w *Mikołaja Doświadczyńskiego przypadki*. Tutaj jako wzór państwa Krasicki stawia wyspę Nipu. Jest to miejsce akcji znacząco usytuowane z dala od cywilizacji, przez co występuje tutaj brak możliwości powielania złych przykładów z innych państw. Wszyscy Nipuanie dysponują takim samym majątkiem, kawałkiem ziemi, a ponadto mieszkańców nie różnicuje ubiór, posługują się prostym i nacechowanym dodatkowo językiem. Nipuanów nie obowiązuje prawo, bo jedyne, jakie jest, jedyna zwierzchność, jaka istnieje, to zwierzchność rodzicielska, dlatego że Nipuanie prawa nie łamią, przez to też prawników nie potrzebują, nie potrzebują innej zwierzchności nad sobą oprócz właśnie naturalnie występującej władzy rodzicielskiej. Ich relacje pomiędzy gospodarzami a służbą są oparte na wzajemnym szacunku. I istnieje tam ten system prawny oparty na sprawiedliwości i tutaj przywołam cytat: *Człowiek jednakowo z drugim człowiekiem rodzący się nie może, a przynajmniej nie powinien by sobie przywłaszczać zwierzchności nad nim; wszyscy są równi.*

Ignacy Krasicki, kreując tutaj ten nipuański styl życia, wskazuje, że może on stać się wzorem do naśladowania współcześnie mu żyjących ludzi.

Innym przykładem może stać się *Pan Tadeusz* Adama Mickiewicza. Jest on ukazany, tam Litwa jest ukazana właśnie jako idealny kraj lat dziecińczych. Mickiewicz, ukazując życie na litewskiej wsi w zgodzie z naturą, podkreśla dbałość o tradycje zarówno narodowe, jak i szlacheckie, oraz dobre obyczaje, które łączą się z nowością wprowadzoną przez Tadeusza, czyli z tym demokratyzmem, który się przejawia w jego osobie. Przez to Mickiewicz pokazuje, że na starych, dobrych zasadach ustalonych szlacheckich można zbudować nowy społeczny ład w obrębie właśnie tej starej kultury.

Obydwa te przykłady ukazują, że wzorce wskazywane przez literaturę są nieosiągalne, natomiast można się do nich zbliżyć i sama praca nad tym zbliżaniem się do ideału do niego nas przybliży.

Sprawdźmy, czy zdający:

odpowiada na pytanie: Czemu służą ukazywane w kulturze obrazy idealnego świata ?	TAK	NIE
omówił fragment tekstu dołączony do tematu (Mikołaja Doświadczyńskiego przypadki Ignacego Krasickiego)	TAK	NIE
nie popełnił trzech poważnych błędów rzeczowych	TAK	NIE
przywołał inny tekst kultury (utwór literacki / tekst ikoniczny / film).	TAK	NIE

W tekście będącym transkrypcją wypowiedzi monologicznej zdającego wymagane elementy oceny zaznaczymy odpowiednimi kolorami.

<p>Przejdę teraz do zadania 2. I tutaj postaram się odpowiedzieć na pytanie: <i>Czemu służą ukazywane w kulturze obrazy idealnego świata?</i></p> <p>I zacznę od tego, że marzenia o idealnym świecie są wpisane w ludzką naturę i wynikają z tęsknoty za utraconym rajem. Idealny świat jest doskonały, ludzie w nim są szczęśliwi, żyją w harmonii ze sobą w zgodzie z naturą, a obrazy idealnego społeczeństwa kreowane są po to, by wskazać ludziom wzory do naśladowania. Czyni to Ignacy Krasicki w <i>Mikołaja Doświadczyńskiego przypadki</i>. Tutaj jako wzór państwa Krasicki stawia wyspę Nipu. Jest to miejsce akcji znacząco usytuowane z dala od cywilizacji, przez co występuje tutaj brak możliwości powielania złych przykładów z innych państw. Wszyscy Nipuanie dysponują takim samym majątkiem, kawałkiem ziemi, a ponadto mieszkańców nie różnicuje ubiór, posługują się prostym i nacechowanym dodatnio językiem. Nipuanów nie obowiązuje prawo, bo jedyne, jakie jest, jedyna zwierzchność, jaka istnieje, to zwierzchność rodzicielska, dlatego że Nipuanie prawa nie łamią, przez to też prawników nie potrzebują, nie potrzebują innej zwierzchności nad sobą oprócz właśnie naturalnie występującej władzy rodzicielskiej. Ich relacje pomiędzy gospodarzami a służbą są oparte na wzajemnym szacunku. I istnieje tam ten system prawny oparty na sprawiedliwości i tutaj przywołam cytate: Człowiek jednakowo z drugim człowiekiem rodzący się nie może, a przynajmniej nie powinien by sobie przywłaszczać zwierzchności nad nim; wszyscy są równi.</p> <p>Ignacy Krasicki, kreując tutaj ten nipuański styl życia, wskazuje, że może on stać się wzorem do naśladowania współcześnie mu żyjących ludzi.</p> <p>Innym przykładem może stać się Pan Tadeusz Adama Mickiewicza. Jest on ukazany, tam Litwa jest ukazana właśnie jako idealny kraj lat dziecińczych. Mickiewicz, ukazując życie na litewskiej wsi w zgodzie z naturą, podkreśla dbałość o tradycje zarówno narodowe, jak i szlacheckie, oraz dobre obyczaje, które łączą się z nowością wprowadzoną przez Tadeusza, czyli z tym demokratyzmem, który się przejawia w jego osobie. Przez to Mickiewicz pokazuje, że na starych, dobrych zasadach ustalonych szlacheckich można zbudować nowy społeczny ład w obrębie właśnie tej starej kultury.</p> <p>Obydwa te przykłady ukazują, że wzorce wskazywane przez literaturę są nieosiągalne, natomiast można się do nich zbliżyć i sama praca nad tym zbliżaniem się do ideału do niego nas przybliży.</p>

Podsumowanie:

Zdający odpowiada na pytanie: Czemu służą ukazywane w kulturze obrazy idealnego świata ?	TAK	NIE
Zdający omówił fragment tekstu dołączony do tematu (Mikołaja Doświadczyńskiego przypadki Ignacego Krasickiego).	TAK	NIE
Zdający nie popełnił trzech poważnych błędów rzeczowych .	TAK	NIE

Zdający przywołał inny tekst kultury (utwór literacki / tekst ikoniczny / film).	TAK	NIE
---	------------	------------

Skoro w wypowiedzi monologicowej będącej realizacją **zadania 2.** zdający:

- omówił zagadnienie określone w poleceniu
- omówił zagadnienie na podstawie przytoczonego fragment utworu I. Krasickiego
- nie popełnił błędów merytorycznych
- przywołał inny utwór literacki,

to ocena za tę wypowiedź mieści się w przedziale od 8 do 5 pkt.

W zadaniu 2. Temat + 2 elementy zagadnienie + tekst (doświadczenia)	Zadanie 2.
• bogata argumentacja; bez poważnych błędów rzeczowych	8
• bogata argumentacja z 1–2 poważnymi błędami rzeczowymi ALBO	7
• zadowalająca argumentacja bez błędów rzeczowych	6
• zadowalająca argumentacja z 1–2 poważnymi błędami rzeczowymi ALBO	5
• powierzchowna argumentacja bez błędów rzeczowych	
• powierzchowna argumentacja z 1–2 poważnymi błędami rzeczowymi	

Teraz musimy ocenić jakość argumentacji – czy argumentacja jest bogata, zadowalająca czy powierzchowna.

Bogata argumentacja	<ul style="list-style-type: none"> • pogłębiona • poparta trafnymi przykładami • szersza/wieloaspektowa • stanowi – jako całość – wnikliwą analizę zagadnienia sformułowanego w poleceniu • zawiera elementy refleksji / głębszego namysłu nad zagadnieniem
Zadowalająca argumentacja	<ul style="list-style-type: none"> • pogłębiona • poparta trafnymi przykładami
Powierzchnowa argumentacja	<ul style="list-style-type: none"> • oparta na uogólnieniach • niewnikająca w istotę rzeczy • poprzestająca na pobieżnych obserwacjach • mało dokładna • czasami niepoparta przykładami

Uwaga:

Kolorem niebieskim zaznaczono te aspekty, które odróżniają bogatą argumentację od zadowalającej.

Przeanalizujemy zatem wypowiedź zdającego pod względem jakości argumentacji.

Nagranie 3.

Transkrypcja. Szukajmy fragmentów, które świadczą o wieloaspektowej argumentacji, wnikliwej analizie i refleksji.

Przejdę teraz do zadania 2. I tutaj postaram się odpowiedzieć na pytanie: *Czemu służą ukazywane w kulturze obrazy idealnego świata?*

I zacznę od tego, że marzenia o idealnym świecie są wpisane w ludzką naturę i wynikają z tęsknoty za utraconym rajem. Idealny świat jest doskonały, ludzie w nim są szczęśliwi, żyją w harmonii ze sobą w zgodzie z naturą, a obrazy idealnego społeczeństwa kreowane są po to, by wskazać ludziom wzory do naśladowania. Czyni to Ignacy Krasicki w *Mikołaja Doświadczyńskiego przypadki*. Tutaj jako wzór państwa Krasicki stawia wyspę Nipu. Jest to miejsce akcji znacząco

usytuowane z dala od cywilizacji, przez co występuje tutaj brak możliwości powielania złych przykładów z innych państw. Wszyscy Nipuanie dysponują takim samym majątkiem, kawałkiem ziemi, a ponadto mieszkańców nie różnicuje ubiór, posługują się prostym i nacechowanym dodatnio językiem. Nipuanów nie obowiązuje prawo, bo jedyne, jakie jest, jedyna zwierzchność, jaka istnieje, to zwierzchność rodzicielska, dlatego że Nipuanie prawa nie łamią, przez to też prawników nie potrzebują, nie potrzebują innej zwierzchności nad sobą oprócz właśnie naturalnie występującej władzy rodzicielskiej. Ich relacje pomiędzy gospodarzami a służbą są oparte na wzajemnym szacunku. I istnieje tam ten system prawny oparty na sprawiedliwości i tutaj przywołam cytat: *Człowiek jednakowo z drugim człowiekiem rodzący się nie może, a przynajmniej nie powinien by sobie przywłaszczać zwierzchności nad nim; wszyscy są równi.*

Ignacy Krasicki, kreując tutaj ten nipuański styl życia, wskazuje, że może on stać się wzorem do naśladowania współcześnie mu żyjących ludzi.

Innym przykładem może stać się *Pan Tadeusz* Adama Mickiewicza. Jest on ukazany, tam Litwa jest ukazana właśnie jako idealny kraj lat dziecinnych. Mickiewicz, ukazując życie na litewskiej wsi w zgodzie z naturą, podkreśla dbałość o tradycje zarówno narodowe, jak i szlacheckie, oraz dobre obyczaje, które łączą się z nowością wprowadzoną przez Tadeusza, czyli z tym demokratyzmem, który się przejawia w jego osobie. Przez to Mickiewicz pokazuje, że na starych, dobrych zasadach ustalonych szlacheckich można zbudować nowy społeczny ład w obrębie właśnie tej starej kultury.

Obydwa te przykłady ukazują, że wzorce wskazywane przez literaturę są nieosiągalne, natomiast można się do nich zbliżyć i sama praca nad tym zbliżaniem się do ideału do niego nas przybliży.

Komentarz:

W tej wypowiedzi monologowej w zasadzie nie ma pogłębionej refleksji, w przypadku utworu Ignacego Krasickiego zdający odtwarza przytoczony fragment, a w odniesieniu do *Pana Tadeusza* nie wyjaśnia, na czym polega świat idealny opisany w utworze. Ponadto nie przywołuje z epopei konkretnych wydarzeń, postaci, miejsc czy sytuacji, które potwierdzałyby, że obraz Litwy jest faktycznie obrazem świata idealnego.

Zatem należy uznać, że argumentacja jest powierzchowna, bez błędów rzeczowych, co oznacza, że zdający otrzymuje 6 pkt za **zadanie 2.**

		Zadanie 2.
W zadaniu 2. Temat + 2 elementy (zagadnienie + tekst 1 + tekst 2/ własne doświadczenia)	<ul style="list-style-type: none"> • bogata argumentacja; bez poważnych błędów rzeczowych 	8
	<ul style="list-style-type: none"> • bogata argumentacja z 1–2 poważnymi błędami rzeczowymi ALBO • zadowalająca argumentacja bez błędów rzeczowych 	7
	<ul style="list-style-type: none"> • zadowalająca argumentacja z 1–2 poważnymi błędami rzeczowymi ALBO • powierzchnowa argumentacja bez błędów rzeczowych 	6
	<ul style="list-style-type: none"> • powierzchowna argumentacja z 1–2 poważnymi błędami rzeczowymi 	5

Łącznie w kryterium 1. zdający otrzymał 13 pkt (7 pkt za **zadanie 1.** oraz 6 pkt za **zadanie 2.**).

2. Kompozycja wypowiedzi monologowych (maksymalnie 4 punkty)

	Zadanie 1.	Zadanie 2.
Kompozycja wypowiedzi spójna (tzn. uporządkowana, logiczna).	2	2
Kompozycja wypowiedzi częściowo spójna.	1	1
Kompozycja wypowiedzi niespójna.	0	0

Wyjaśnienia (kryterium 2. – Kompozycja wypowiedzi monologowych)

- Kompozycja wypowiedzi jest spójna, jeżeli wypowiedź zawiera wstęp, część zasadniczą i zakończenie, a te elementy składają się na logiczną i uporządkowaną całość.
- Kompozycja wypowiedzi jest częściowo spójna, jeżeli w wypowiedzi:
 - brakuje wstępu oraz/lub zakończenia ALBO
 - połączenie między dwoma z trzech elementów wypowiedzi, tj. wstępem a częścią zasadniczą, ALBO częścią zasadniczą a zakończeniem, ALBO wstępem a zakończeniem jest nielogiczne, ALBO
 - zawarto treści nieistotne, zbędne dla omawianego zagadnienia, bez związku z omawianym zagadnieniem.
- Kompozycja wypowiedzi jest niespójna, jeżeli w wypowiedzi:
 - brakuje części zasadniczej ALBO
 - połączenia między trzema elementami wypowiedzi, tj. wstępem, częścią zasadniczą a zakończeniem są nielogiczne, ALBO
 - zawarto nieuzasadnione wnioski, sprzeczne stwierdzenia.

Z kryterium 2. oraz z wyjaśnień do niego wynika, że w zakresie kompozycji istotna jest przede wszystkim spójność wypowiedzi rozumiana jako umiejętność logicznego powiązania ze sobą wstępu, części zasadniczej i zakończenia, bez zbędnych/nieistotnych fragmentów lub formułowania nieuzasadnionych wniosków czy sprzecznych twierdzeń.

Sprawdźmy, czy:

wypowiedź monologowa zawiera wstęp, część zasadniczą i zakończenie	TAK	NIE
wstęp, część zasadnicza i zakończenie są logicznie i spójnie powiązane	TAK	NIE
wypowiedź zawiera fragmenty nieistotne / zbędne dla omawianego zagadnienia / bez związku z omawianym zagadnieniem	TAK	NIE
wypowiedź zawiera nieuzasadnione wnioski lub sprzeczne twierdzenia	TAK	NIE

Zadanie 1.

Przeanalizujmy wypowiedź monologową zdającego będącą realizacją **zadania 1.**

Tutaj postaram się przybliżyć temat młodości jako czasu buntu i chciałbym zacząć od tego, że młodość jest czasem zarówno poszukiwania, odkrywania, ale także właśnie buntu, który najczęściej przejawia się przeciw zastanym wartościom. To prowadzi do sporów międzypokoleniowych, ponieważ przedstawiciele młodego pokolenia nie akceptują porządku świata, który jest już ustalony przez starsze, przez swoich poprzedników. Ich niezgoda przejawia się zazwyczaj w sposób wyrazisty i dosadny.

Bunt przedstawiony jest w *Przedwiośniu* Stefana Żeromskiego. Główny bohater, Cezary Baryka, do momentu, gdy ojciec sprawuje nad nim pieczę, był posłusznym i potulnym chłopcem. Sytuacja w domu Baryków zmienia się natomiast wraz z sytuacją historyczną, a myślę tutaj o wybuchu wielkiej wojny w 1914 roku, która to rujnuje dotychczasowy porządek świata. Dla Polaków jest to okazja do odzyskania niepodległości i takich realnych szans i nadziei na to odzyskanie niepodległości, natomiast dla świata jest to sytuacja krytyczna, ponieważ dotychczasowy porządek zostaje zburzony.

W wyniku wybuchu wielkiej wojny powołanie do wojska otrzymuje ojciec Cezarego Baryki i od tego momentu sytuacja w domu Baryków zmienia się diametralnie, ponieważ bez twardej, ojcowskiej ręki chłopak korzysta z nieograniczonej wolności. Zaczyna pasjonować się dodatkowo ideami rewolucji październikowej, która chce wprowadzić nowy porządek w świecie i doprowadzić do zmiany ustroju. Rewolucjoniści szybko pozyskują skłoną do buntu młodzież, a ich ideologia oparta na dążeniu do obalania starego porządku znajduje uznanie również Cezarego Baryki.

Przejawem buntu bohatera jest odrzucenie dotychczasowych wartości. Cezary zaniedbuje obowiązki szkolne, nie uczęszcza na zajęcia, a dodatkowo sprowokowany przez kolegów atakuje dyrektora szkoły. Dodatkowo Cezary posuwa się nawet do poinformowania władz o ukrytym majątku jego rodziny, przez to jego matka trafia na przymusowe roboty, w wyniku których traci życie. To wydarzenie, a także widok niewinnych ofiar rewolucji w Baku, sprawiają, że Cezary zmienia swoje spojrzenie na świat i dochodzi do tego, że jego dotychczasowe działania nie były słuszne, co sprawia, że potem sprzeciwia się programowi polskich komunistów, który reprezentuje Antoni Lulek.

Po przyjeździe do Polski Cezary nieco tłumia swoją naturę buntowniczą, skupia się on na działaniach na wielu płaszczyznach, m.in. zapisuje się na studia, bierze udział w wojnie polsko-bolszewickiej, ale także zdobywa pierwsze doświadczenia miłosne. Jednak ostatnia scena *Przedwiośnia* dowodzi, że Cezary o swojej buntowniczej naturze nie zapomniał, ponieważ nie akceptuje on w pełni żadnego z programów politycznych odradzającej się Polski. Daje temu dowód w ostatniej scenie, odłączając się od tłumu.

Jest to przykład niezależności Cezarego Baryki, który udowadnia swoją historią, że bunt jest niejako wpisany w młodość, jest potrzebny do ukształtowania ludzkiej osobowości.

Podsumowanie:

Wypowiedź monologowa zawiera wstęp, część zasadniczą i zakończenie.	TAK	NIE
Wstęp, część zasadnicza i zakończenie są logicznie i spójnie powiązane	TAK	NIE

Komentarz:

Zakończenie nie jest logicznie powiązane ze wstępem, zdający nie dokonuje uogólnienia/refleksji, o której mowa we wstępie (np. systemu wartości, sporów międzypokoleniowych), ale odnosi się do losów bohatera *Przedwiośnia*.

wypowiedź zawiera fragmenty nieistotne / zbędne dla omawianego zagadnienia / bez związku z omawianym zagadnieniem	TAK	<u>NIE</u>
wypowiedź zawiera nieuzasadnione wnioski lub sprzeczne twierdzenia	TAK	<u>NIE</u>

Zatem:

	Zadanie 1.
Kompozycja wypowiedzi spójna (tzn. uporządkowana, logiczna).	2
Kompozycja wypowiedzi częściowo spójna.	1
Kompozycja wypowiedzi niespójna.	0

Zadanie 2.

Oceńmy teraz kompozycję wypowiedzi monologowej zdającego będącej realizacją zadania 2.

Przejdę teraz do zadania 2. I tutaj postaram się odpowiedzieć na pytanie: *Czemu służą ukazywane w kulturze obrazy idealnego świata?*

I zacznę od tego, że marzenia o idealnym świecie są wpisane w ludzką naturę i wynikają z tęsknoty za utraconym rajem. Idealny świat jest doskonały, ludzie w nim są szczęśliwi, żyją w harmonii ze sobą w zgodzie z naturą, a obrazy idealnego społeczeństwa kreowane są po to, by wskazać ludziom wzory do naśladowania. Czyni to Ignacy Krasicki w *Mikołaja Doświadczyńskiego przypadki*. Tutaj jako wzór państwa Krasicki stawia wyspę Nipu. Jest to miejsce akcji znacząco usytuowane z dala od cywilizacji, przez co występuje tutaj brak możliwości powielania złych przykładów z innych państw. Wszyscy Nipuanie dysponują takim samym majątkiem, kawałkiem ziemi, a ponadto mieszkańców nie różnicuje ubiór, posługują się prostym i nacechowanym dodatnio językiem. Nipuanów nie obowiązują prawo, bo jedyne, jakie jest, jedyna zwierzchność, jaka istnieje, to zwierzchność rodzicielska, dlatego że Nipuanie prawa nie łamią, przez to też prawników nie potrzebują, nie potrzebują innej zwierzchności nad sobą oprócz właśnie naturalnie występującej władzy rodzicielskiej. Ich relacje pomiędzy gospodarzami a służbą są oparte na wzajemnym szacunku. I istnieje tam ten system prawny oparty na sprawiedliwości i tutaj przywołam cytat: *Człowiek jednakowo z drugim człowiekiem rodzący się nie może, a przynajmniej nie powinien by sobie przywłaszczać zwierzchności nad nim; wszyscy są równi.*

Ignacy Krasicki, kreując tutaj ten nipuański styl życia, wskazuje, że może on stać się wzorem do naśladowania współcześnie mu żyjących ludzi.

Innym przykładem może stać się *Pan Tadeusz* Adama Mickiewicza. Jest on ukazany, tam Litwa jest ukazana właśnie jako idealny kraj lat dziecińczych. Mickiewicz, ukazując życie na litewskiej wsi w zgodzie z naturą, podkreśla dbałość o tradycje zarówno narodowe, jak i szlacheckie, oraz dobre obyczaje, które łączą się z nowością wprowadzoną przez Tadeusza, czyli z tym demokratyzmem, który się przejawia w jego osobie. Przez to Mickiewicz pokazuje, że na starych, dobrych zasadach ustalonych szlacheckich można zbudować nowy społeczny ład w obrębie właśnie tej starej kultury.

Obydwa te przykłady ukazują, że wzorce wskazywane przez literaturę są nieosiągalne, natomiast można się do nich zbliżyć i sama praca nad tym zbliżaniem się do ideału do niego nas przybliży.

Wypowiedź monologowa zawiera wstęp, część zasadniczą i zakończenie.	TAK	<u>NIE</u>
Wstęp, część zasadnicza i zakończenie są logicznie i spójnie powiązane.	TAK	<u>NIE</u>
Wypowiedź zawiera nieuzasadnione wnioski lub sprzeczne twierdzenia.	TAK	<u>NIE</u>

Komentarz:

Formalnie poszczególne części wypowiedzi są spójnie połączone, wstęp z rozwinięciem połączono sformułowaniem *Czyni to*, a zakończenie nawiązuje do rozważań na temat obu utworów literackich (*Obydwa te przykłady wskazują...*), ale wniosek w zakończeniu (*Obydwa te przykłady wskazują, że wzorce wskazywane przez literaturę są nieosiągalne*) nie wypływa z tego, co zdający mówił we wstępie i w części zasadniczej. Nastąpiło zaburzenie między wstępem i częścią zasadniczą a zakończeniem.

W wypowiedzi występują także zaburzenia w spójności w obrębie części zasadniczej, np. między jednym a drugim utworem literackim, ale nie są one oceniane w odpowiedzi ustnej.

Wypowiedź zawiera fragmenty nieistotne / zbędne dla omawianego zagadnienia / bez związku z omawianym zagadnieniem.	TAK	<u>NIE</u>
--	------------	-------------------

Zatem

	Zadanie 2.
Kompozycja wypowiedzi spójna (tzn. uporządkowana, logiczna).	2
Kompozycja wypowiedzi częściowo spójna.	1
Kompozycja wypowiedzi niespójna.	0

Łącznie za kompozycję zdający otrzyma **2 pkt** (1 pkt za **zadanie 1.** oraz 1 pkt za **zadanie 2.**).

3. Aspekt merytoryczny wypowiedzi podczas rozmowy (maksymalnie 6 punktów)

Wypowiedzi na temat (na temat = adekwatne + merytorycznie poprawne)	• w zakresie wypowiedzi, które są na temat lub częściowo na temat: właściwy stopień uszczegółowienia wypowiedzi względem postawionego pytania / postawionych pytań	6
	• w zakresie wypowiedzi, które są na temat lub częściowo na temat: zaburzenia w stopniu uszczegółowienia wypowiedzi względem postawionego pytania / postawionych pytań	5
Fragmenty wypowiedzi na temat, pozostałe fragmenty wypowiedzi – częściowo na temat (zaburzenia w adekwatności lub zaburzenia merytoryczne)	• w zakresie wypowiedzi, które są na temat lub częściowo na temat: właściwy stopień uszczegółowienia wypowiedzi względem postawionego pytania / postawionych pytań	4
	• w zakresie wypowiedzi, które są na temat lub częściowo na temat: zaburzenia w stopniu uszczegółowienia wypowiedzi względem postawionego pytania / postawionych pytań	3
Wszystkie wypowiedzi częściowo na temat	• w zakresie wypowiedzi, które są częściowo na temat: właściwy stopień uszczegółowienia wypowiedzi względem postawionego pytania / postawionych pytań	2

(zaburzenia w adekwatności lub zaburzenia merytoryczne)	<ul style="list-style-type: none"> w zakresie wypowiedzi, które są częściowo na temat: zaburzenia w stopniu uszczegółowienia wypowiedzi względem postawionego pytania / postawionych pytań 	1
Wypowiedzi nie na temat; wszystkie wypowiedzi zdawkowe; błąd kardynalny ; niezachowanie zasad dialogu (np. niezachowanie norm grzecznościowych)		0

Wyjaśnienia (kryterium 3. – *Aspekt merytoryczny wypowiedzi podczas rozmowy*)

- Wypowiedzi na temat to wypowiedzi:
 - adekwatne do zadawanych pytań
 - poprawne merytorycznie.
- Wypowiedzi częściowo na temat to wypowiedzi nieadekwatne do zadawanych pytań ALBO niepoprawne merytorycznie.
- Wypowiedzi zdającego podczas rozmowy są właściwie uszczegółowione, jeżeli nie ograniczają się wyłącznie do ogólnikowych stwierdzeń, a zawierają ich rozwinięcie.
- Zaburzenia w stopniu uszczegółowienia wypowiedzi wynikają z operowania ogólnikami przez zdającego w czasie rozmowy, z braku precyzji w wyjaśnianiu omawianych zagadnień/kwestii/pojęć itp.

Rozmowę prowadzą egzaminatorzy, którzy mogą zadać od 1 do 3 pytań. Pytania mogą dotyczyć:

- zagadnień określonych w poleceniach do obu zadań lub do jednego z dwóch zadań
- utworu literackiego albo tekstu kultury, w tym materiału ikonicznego, dołączonego do polecenia
- treści utworów literackich i tekstów kultury przywołanych przez zdającego w wypowiedziach.

Wypowiedź zdającego podczas rozmowy oceniana jest ze względu na to, czy jest ona:

- na temat
- merytorycznie poprawna
- w odpowiedni sposób uszczegółowiona
- bez błędu kardynalnego
- zgodna z etykietą językową (zachowanie form grzecznościowych).

Jeżeli wypowiedzi są na temat, czyli adekwatne do pytania i poprawne merytorycznie, zdający może otrzymać **6 lub 5 pkt**.

Wypowiedzi na temat (na temat = adekwatne + merytorycznie poprawne).
6-5 pkt

Jeżeli niektóre fragmenty wypowiedzi są na temat, a pozostałe fragmenty wypowiedzi – częściowo na temat (zaburzenia w adekwatności lub zaburzenia merytoryczne), zdający może otrzymać **4 lub 3 pkt**.

Fragmenty wypowiedzi na temat, pozostałe fragmenty wypowiedzi – częściowo na temat (zaburzenia w adekwatności lub zaburzenia merytoryczne).
4-3 pkt

Jeżeli wszystkie wypowiedzi są częściowo na temat (zaburzenia w adekwatności lub zaburzenia merytoryczne), zdający może otrzymać **2 lub 1 pkt**.

Wszystkie wypowiedzi częściowo na temat (zaburzenia w adekwatności lub zaburzenia merytoryczne).
2-1 pkt

Jeżeli wypowiedzi były nie na temat; wszystkie wypowiedzi zdawkowe; błąd kardynalny; niezachowanie zasad dialogu (np. niezachowanie norm grzecznościowych), zdający otrzymuje **0 pkt**.

Wypowiedzi nie na temat; wszystkie wypowiedzi zdawkowe; błąd kardynalny; niezachowanie zasad dialogu (np. niezachowanie norm grzecznościowych).
0 pkt

Aby w tym aspekcie ocenić wypowiedzi zdającego, należy przeanalizować, czy:

Wypowiedź na każde pytanie była adekwatna do zadanych pytań.	TAK	NIE	NA NIEKTÓRE
Wypowiedź na każde pytanie była merytorycznie poprawna .	TAK	NIE	NA NIEKTÓRE
Wypowiedź na każde pytanie była odpowiednio uszczegółowiona .	TAK	NIE	NA NIEKTÓRE
Wypowiedź na każde pytanie była zgodna z etykietą językową (zachowanie form grzecznościowych) .	TAK	NIE	NA NIEKTÓRE

Wysłuchajmy teraz całej rozmowy do wypowiedzi monologowych.

[Nagranie 4.](#)

Transkrypcja rozmowy

Pytanie 1.

Jak sądzisz, jak **doświadczenia młodości** wpłynęły na stosunek Cezarego do Polski, do patriotyzmu? Uzasadnij odpowiedź.

Uważam, że **te doświadczenia** wpłynęły na wizję polskości Cezarego pozytywnie, ponieważ od najmłodszych lat w domu **Baryków** była dbałość o to, aby polskie tradycje, język, kultura przetrwały, gdyż Cezary na co dzień uczęszcza do rosyjskiej szkoły i przebywa w rosyjskim społeczeństwie, dlatego nietrudno było o to, aby tę polskość w domu Baryków zagubić. Natomiast ojciec Cezarego dba o to, aby w domu mówić po polsku i te polskie zwyczaje, tradycje kultywować, co moim zdaniem potem wpłynęło na obraz polskości Cezarego, a również opowieści ojca o **szklanych domach**, w które Cezary się angażuje, jest osobiście zaintrygowany tym tematem, a także ma nadzieję, że te szklane domy w Polsce ujrzy. Dlatego **gdy do Polski już przyjeżdża, to jest to jego rozczarowanie widoczne, że tych szklanych domów nie ma, i jest ojcem rozczarowany, taki zażenowany, że został przez ojca w pewien sposób oszukany**. Natomiast on w Polsce pozostaje, angażuje się w wojnę polsko-bolszewicką, co też można uznać za przejaw jego patriotyzmu.

Pytanie 2.

Na podstawie omówionych tekstów wyjaśnij pojęcie **utopii**.

Sama **utopia** mi osobiście kojarzy się z renesansem i Tomaszem More'iem, który o **utopii** w swoim dziele o tym samym tytule pisze. I **utopia**, co przedstawia tekst Ignacego Krasickiego, jak i przykład *Pana Tadeusza*, na który się powołałem, wskazuje idealny świat, taką pewną arkadię, gdzie panuje ład, harmonia, porządek, gdzie nie trzeba martwić się o jakieś problemy. **Ludzie między sobą są na**

równym stopniu, ich relacje przebiegają na pozytywnym gruncie. I dlatego utopia jest idealnym założeniem, moim zdaniem nierealnym do osiągnięcia.

Pytanie 3.

Czy chciałbyś żyć na wyspie Nipu? Uzasadnij odpowiedź.

Nie chciałbym, dlatego że dla mnie porządek taki utopijny, który został właśnie stworzony przez Krasickiego, jest czymś nienaturalnym. Uważam, że pewne tak zwane nierówności społeczne istnieją i będą istnieć, i jest to jakiś naturalny porządek. Tutaj przywołam taki przykład czysto ekonomiczny – nie wyobrażam sobie, żeby pracownik, który sporządza jakąś formułę dokumentów, oraz dyrektor firmy, który tymi dokumentami rozporządza w sposób odpowiedni, żeby firmą zarządzać, zarabiali tyle samo, ponieważ wartość ich pracy jest zupełnie inna. Dlatego uważam tutaj, że pewne różnice społeczne, które istnieją, są czymś naturalnym i nie da się tego wyeliminować. I dobrze, że taka hierarchia społeczna, która jest, istnieje, bo wprowadza to też pewien ład i porządek w świecie.

Przeanalizujemy te odpowiedzi.

Wypowiedź na każde pytanie była adekwatna do zadanych pytań.	<u>TAK</u>	NIE	NA NIEKTÓRE
--	------------	-----	----------------

Komentarz:

Odpowiedzi na wszystkie trzy pytania były adekwatne do zadawanych pytań, nie było zbędnych dygresji, odchodzenia od tematu. Zdający merytorycznie poszerzył swoją odpowiedź do pytania 2., ponieważ przywołał tekst Tomasza More'a.

Wypowiedź na każde pytanie była merytorycznie poprawna.	<u>TAK</u>	NIE	NA NIEKTÓRE
---	------------	-----	----------------

Wypowiedź na każde pytanie była odpowiednio uszczegółowiona.	TAK	NIE	<u>NA NIEKTÓRE</u>
--	-----	-----	------------------------

Komentarz:

Zdający na pytanie 1. przywołał zdarzenia i sytuacje z powieści Żeromskiego, które ilustrowały jego wypowiedź. Odpowiedź odpowiednio uszczegółowiona.

Na pytanie 2. zdający odwołał się do tekstu Tomasza More'a, utworu Ignacego Krasickiego oraz Adama Mickiewicza, ale dokonał nieprecyzyjnego uproszczenia, pokazując analogię między utworem Krasickiego a utworem Mickiewicza: *I utopia, co przedstawia tekst Ignacego Krasickiego, jak i przykład Pana Tadeusza, na który się powoływałem, wskazuje idealny świat, taką pewną arkadię, gdzie panuje ład, harmonia, porządek, gdzie nie trzeba martwić się o jakieś problemy. Ludzie między sobą są na równym stopniu, ich relacje przebiegają na pozytywnym gruncie. W Panu Tadeuszu nie ma realizacji założenia zawartego w podkreślonym zdaniu. To zdanie jest prawdziwe wyłącznie odniesieniu do utworu Ignacego Krasickiego (utwór Mickiewicza został wtrącony w prowadzony wywód).*

Na pytanie 3. wypowiedź zdającego nie została odpowiednio uszczegółowiona. Zdający nie odwołał się do wizji świata przedstawionej w utworze Ignacego Krasickiego, przywołał współczesne relacje pracownicze, ale nie przybliżył, jak takie relacje określone zostały w świecie idealnym.

Wypowiedź na każde pytanie była zgodna z etykietą językową (zachowanie form grzecznościowych).	TAK	NIE	NA NIKTÓRE
--	------------	------------	-----------------------

Podsumowując:

- wszystkie odpowiedzi były na temat
- wystąpiły zaburzenia w stopniu uszczegółowienia wypowiedzi
- wypowiedzi były merytorycznie poprawne,

zatem zdający powinien otrzymać **5 pkt** za rozmowę.

Wypowiedzi na temat (na temat = adekwatne + merytorycznie poprawne)	• w zakresie wypowiedzi, które są na temat lub częściowo na temat: właściwy stopień uszczegółowienia wypowiedzi względem postawionego pytania / postawionych pytań	6
	• w zakresie wypowiedzi, które są na temat lub częściowo na temat: zaburzenia w stopniu uszczegółowienia wypowiedzi względem postawionego pytania / postawionych pytań	5

4. Zakres i poprawność środków językowych w wypowiedziach zdającego (maksymalnie 4 punkty)

Uwaga. Oceniając zakres i poprawność środków językowych, bierze się pod uwagę zarówno wypowiedzi monologowe zdającego, jak i jego wypowiedzi podczas rozmowy.

Zadawalający zakres środków językowych, w szczególności leksykalnych	w wypowiedziach zachowano właściwą dla języka mówionego poprawność językową (w zakresie fleksji, leksyki, frazeologii, składni i fonetyki) oraz płynność (dopuszczalne sporadyczne błędy językowe oraz/lub usterki w płynności)	4
	w wypowiedziach <u>częściowo</u> zachowano właściwą dla języka mówionego poprawność językową (w zakresie fleksji, leksyki, frazeologii, składni i fonetyki) oraz płynność (w wypowiedzi występowały liczne błędy językowe oraz/lub usterki w płynności)	3
Wąski zakres środków językowych	w wypowiedziach zachowano właściwą dla języka mówionego poprawność językową (w zakresie fleksji, leksyki, frazeologii, składni i fonetyki) oraz płynność (dopuszczalne sporadyczne błędy językowe oraz/lub usterki w płynności)	2
	w wypowiedziach <u>częściowo</u> zachowano właściwą dla języka mówionego poprawność językową (w zakresie fleksji, leksyki, frazeologii, składni i fonetyki) oraz płynność (w wypowiedzi występowały liczne błędy językowe oraz/lub usterki w płynności)	1
<ul style="list-style-type: none"> • Wypowiedź niekomunikatywna ALBO • W wypowiedzi nie zachowano właściwej dla języka mówionego poprawności językowej (w zakresie fleksji, leksyki, frazeologii, składni i fonetyki) oraz 		0

płynności (w wypowiedzi występowały bardzo liczne błędy językowe oraz/lub usterki w płynności).	
---	--

Wyjaśnienia (kryterium 4. – Zakres i poprawność środków językowych)

1. Nie każde nieprecyzyjne sformułowanie jest niepoprawne językowo (stanowi błąd językowy) – może być przejawem nieporadności językowej. Błędem jest nieporadność językowa będąca oczywistym nieuzasadnionym naruszeniem obowiązującej normy językowej.
2. Indywidualne upodobania językowe egzaminatora nie mogą wpływać na ocenę poprawności środków językowych w wypowiedzi zdającego.
3. Zadowolający zakres środków językowych oznacza, że zastosowane przez zdającego środki językowe, w szczególności leksykalne, umożliwiają omówienie zagadnienia oraz ułatwiają odbiór wypowiedzi; zdający stosuje wyrazy/wyrażenia synonimiczne, używa precyzyjnego słownictwa, w tym – terminologii.
4. Wąski zakres środków językowych oznacza, że leksyka i składnia są proste/ograniczone, utrudniają omówienie zagadnienia oraz odbiór wypowiedzi.

Aby ocenić wypowiedź w kryterium 4., należy przede wszystkim ustalić, jakim zakresem środków językowych – zadowolającym czy wąskim – posługuje się zdający.

Sprawdźmy, czy

Zdający posługuje się środkami językowymi z wyższego rejestru, tj. bogatym, precyzyjnym słownictwem, w tym – terminologią, zróżnicowaną składnią.	TAK	NIE
Wypowiedź zdającego precyzyjnie oddaje istotę rzeczy, intencja jest zrozumiała.	TAK	NIE
Zdający nie popełnił rażących błędów językowych.	TAK	NIE
W wypowiedzi pojawiały się nieliczne nieporadności językowe	TAK	NIE

Już pierwsza wypowiedź monologowa wskazuje, że zdający posługuje się zadowolającym zakresem środków językowych. Świadcza o tym słownictwo i zróżnicowana składnia:

Przejdę teraz do zadania 2. I tutaj postaram się odpowiedzieć na pytanie: *Czemu służą ukazywane w kulturze obrazy idealnego świata?*

I zacznę od tego, że **marzenia o idealnym świecie są wpisane w ludzką naturę** i wynikają z **łęsknoty za utraconym rajem**. Idealny świat jest doskonały, ludzie w nim są szczęśliwi, żyją w **harmonii ze sobą w zgodzie z naturą**, a obrazy idealnego społeczeństwa kreowane są po to, by wskazać ludziom **wzory do naśladowania**. Czyni to Ignacy Krasicki w *Mikołaja Doświadczyńskiego przypadki*. Tutaj jako wzór państwa Krasicki stawia wyspę Nipu. Jest to miejsce akcji znacząco **usytuowane z dala od cywilizacji**, przez co występuje tutaj brak możliwości powielania złych przykładów z innych państw. Wszyscy Nipuanie dysponują takim **samym majątkiem, kawałkiem ziemi**, a ponadto mieszkańcy nie różnicuje ubiór, posługują się **prostym i nacechowanym dodatnio** językiem. Nipuanów nie obowiązuje prawo, bo jedyne, jakie jest, jedyna zwierzchność, jaka istnieje, to zwierzchność rodzicielska, dlatego że Nipuanie prawa nie łamią, przez to też prawników nie

potrzebują, nie potrzebują innej zwierzchności nad sobą oprócz właśnie naturalnie występującej władzy rodzicielskiej. Ich relacje pomiędzy gospodarzami a służbą są oparte na wzajemnym szacunku. I istnieje tam **ten system prawny oparty na sprawiedliwości** i tutaj przywołam cytat: *Człowiek jednakowo z drugim człowiekiem rodzący się nie może, a przynajmniej nie powinien by sobie przywłaszczać zwierzchności nad nim; wszyscy są równi.*

Ignacy Krasicki, **kreując tutaj ten nipuański styl życia**, wskazuje, że może on stać się wzorem do naśladowania współcześnie mu żyjących ludzi.

Innym przykładem może stać się *Pan Tadeusz* Adama Mickiewicza. Jest on ukazany, tam Litwa jest ukazana właśnie jako idealny kraj lat dziecińczych. Mickiewicz, ukazując życie na litewskiej wsi w zgodzie z naturą, podkreśla dbałość o **tradycje zarówno narodowe, jak i szlacheckie**, oraz dobre obyczaje, które łączą się z nowością wprowadzoną przez Tadeusza, czyli z tym demokratyzmem, który się przejawia w jego osobie. Przez to Mickiewicz pokazuje, że na starych, dobrych zasadach ustalonych szlacheckich można zbudować **nowy społeczny ład w obrębie właśnie tej starej kultury**.

Obydwa te przykłady ukazują, że **wzorce** wskazywane przez literaturę są nieosiągalne, natomiast można się do nich zbliżyć i sama praca nad tym zbliżaniem się do **ideału** do niego nas przybliży.

Zatem:

Zdający posługuje się środkami językowymi z wyższego rejestru, tj. bogatym, precyzyjnym słownictwem, w tym – terminologią, zróżnicowaną składnią.	TAK	NIE
Wypowiedź zdającego precyzyjnie oddaje istotę rzeczy, intencja jest zrozumiała.	TAK	NIE
Zdający nie popełnił rażących błędów językowych.	TAK	NIE
W wypowiedzi pojawiały się nieliczne nieporadności językowe	TAK	NIE

Zatem zdający może otrzymać za swoje wypowiedzi **4 albo 3 pkt.**

Zadowolający zakres środków językowych, w szczególności leksykalnych	w wypowiedziach zachowano właściwą dla języka mówionego poprawność językową (w zakresie fleksji, leksyki, frazeologii, składni i fonetyki) oraz płynność (dopuszczalne sporadyczne błędy językowe oraz/lub usterki w płynności)	4
	w wypowiedziach częściowo zachowano właściwą dla języka mówionego poprawność językową (w zakresie fleksji, leksyki, frazeologii, składni i fonetyki) oraz płynność (w wypowiedzi występowały liczne błędy językowe oraz/lub usterki w płynności)	3

Teraz należy określić poprawność językową obu wypowiedzi monologowych oraz wypowiedzi w trakcie rozmowy.

Zdającemu zdarzały się nieporadności lub błędy językowe, ale były one sporadyczne.

Zatem:

Zadawalający zakres środków językowych, w szczególności leksykalnych	w wypowiedziach zachowano właściwą dla języka mówionego poprawność językową (w zakresie fleksji, leksyki, frazeologii, składni i fonetyki) oraz płynność (dopuszczalne sporadyczne błędy językowe oraz/lub usterki w płynności)	4
	w wypowiedziach <u>częściowo</u> zachowano właściwą dla języka mówionego poprawność językową (w zakresie fleksji, leksyki, frazeologii, składni i fonetyki) oraz płynność (w wypowiedzi występowały liczne błędy językowe oraz/lub usterki w płynności)	3

Ostatecznie za kryterium 4. zdający otrzymał **4 pkt.**

Przenieśmy teraz wszystkie punkty na *Kartę indywidualnej oceny części ustnej egzaminu maturalnego z języka polskiego*. Ta karta stanowi [Załącznik 9b](#) do *Informacji o sposobie organizacji i przeprowadzania egzaminu maturalnego w Formule 2015 oraz w Formule 2023 obowiązującej w roku szkolnym 2022/2023*.

KARTA INDYWIDUALNEJ OCENY CZĘŚCI USTNEJ EGZAMINU MATURALNEGO Z JĘZYKA **

Nr zestawu zadań: **23**..... Imię i nazwisko zdającego:

Zadanie 1. (lektura)		Zadanie 2. (inny tekst)		Rozmowa		Środki językowe (Zad. 1 + Zad. 2 + Rozmowa)	
Temat + 2 elementy ¹ ☒	Argumentacja ² : ☐ B ☒ X ☐ P	Temat + 2 elementy ¹ ☒	Argumentacja ² : ☐ B ☐ Z ☒ X	Wypowiedzi na temat: ☒ wszystkie wypowiedzi w rozmowie są na temat		Zakres środków językowych: ☒ zadowalający	
ALBO		ALBO		☐ część na temat, część częściowo na temat	☐ wąski	Poprawność środków językowych (język mówiony): ☒ właściwa poprawność i płynność	
Temat + 1 element ¹ ☐	Argumentacja ² : ☐ B ☐ Z ☐ P	Temat + 1 element ¹ ☐	Argumentacja ² : ☐ B ☐ Z ☐ P	☐ wszystkie tylko częściowo na temat	☐ częściowo właściwa poprawność i płynność		
ALBO		ALBO		☐ wszystkie nie na temat	☐	Poprawność środków językowych (język mówiony): ☐ niewłaściwa poprawność i płynność; wypowiedzi niekomunikatywne	
Brak wypowiedzi; wypowiedź nie na temat; brak odniesienia do lektury; błąd kardynalny; 3+ błędów rzeczowych.		Brak wypowiedzi; wypowiedź nie na temat; błąd kardynalny; 3+ błędów rzeczowych.		Stopień uszczegółowienia wypowiedzi na temat lub częściowo na temat:			
Błąd kardynalny / Błędy rzeczowe:		Błąd kardynalny / Błędy rzeczowe:		☒ właściwy stopień uszczegółowienia	Poprawność środków językowych (język mówiony): ☐ niewłaściwa poprawność i płynność; wypowiedzi niekomunikatywne		
				☐ zaburzenia w stopniu uszczegółowienia			Poprawność środków językowych (język mówiony): ☐ niewłaściwa poprawność i płynność; wypowiedzi niekomunikatywne
Kompozycja:		Kompozycja:				Poprawność środków językowych (język mówiony): ☐ niewłaściwa poprawność i płynność; wypowiedzi niekomunikatywne	
☐	całkowicie spójna (uporządkowana, logiczna)	☐	całkowicie spójna (uporządkowana, logiczna)				
☐	częściowo spójna (usterki w uporządkowaniu, logice)	☒	częściowo spójna (usterki w uporządkowaniu, logice)				
☒	niespójna	☐	niespójna			Poprawność środków językowych (język mówiony): ☐ niewłaściwa poprawność i płynność; wypowiedzi niekomunikatywne	

- 1 – Element to: (1) [w zadaniu 1. i 2.] zagadnienie + lektura/tekst pierwszy **oraz/lub** (2) [w zadaniu 1.] zagadnienie + kontekst przywołany przynajmniej częściowo funkcjonalnie, **pod warunkiem** że zdający odwołał się do lektury; [w zadaniu 2.] zagadnienie + tekst drugi ALBO własne doświadczenia.
2 – Zaznacz znakiem ✓ albo ✗ jedną kratkę, odpowiednio: B – bogata argumentacja, Z – zadowalająca argumentacja, P – powierzchowna argumentacja.

Liczba przyznanych punktów

Zadanie 1.		Zadanie 2.		Rozmowa	Środki językowe
Aspekt merytoryczny	Kompozycja	Aspekt merytoryczny	Kompozycja		
8 - <u>7</u> - 6 - 5 - 4 - 3 - 2 - 1 - 0	2 - <u>1</u> - 0	8 - 7 - <u>6</u> - 5 - 4 - 3 - 2 - 1 - 0	2 - <u>1</u> - 0	6 - <u>5</u> - 4 - 3 - 2 - 1 - 0	<u>4</u> - 3 - 2 - 1 - 0

Notatki:

* Niepotrzebne skreślić.

** Wpisać nazwę języka: polskiego, białoruskiego, litewskiego, niemieckiego, ukraińskiego, kaszubskiego, łemkowskiego.

.....
podpis nauczyciela

4. Ćwiczenie kształujące umiejętność oceniania wypowiedzi ustnej

Ćwiczenie

Ocenie poddany zostanie nagrany próbny egzamin, w czasie którego zdający wylosował zestaw 5, przedstawiony poniżej.

**CENTRALNA
KOMISJA
EGZAMINACYJNA**

Egzamin maturalny *Formuła 2023*

Nr zestawu	Wersja	Data	Godzina losowania
23.1005.05	M-100	10 maja 2023 r.	9:00–11:00

Zadanie **Moralna odpowiedzialność za czyny.**
1 Omów zagadnienie na podstawie *Makbeta* Williama Szekspira. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Zadanie **Jakimi środkami językowymi można wyrażać uczucia?**
2 Omów zagadnienie na podstawie zamieszczonego poniżej materiału oraz wybranego tekstu kultury albo utworu literackiego, albo własnych doświadczeń komunikacyjnych.

Julian Tuwim

TAK I NIE

Już mi jest wszystko jedno,
 Czy powiesz „nie”, czy „tak”,
 Jeno mi Ciebie bardzo brak!
 Jeno mi Ciebie strasznie brak!
 ...Żal gnębi duszę mą biedną.

Ach przyznam Ci się – muszę! –
 Że wolę „nie” niż „tak”!...
 Ale mi Ciebie bardzo brak,
 Ale mi Ciebie strasznie brak!!
 ...Żal gnębi biedną mą duszę.

A w serce coraz głębiej
 Wpija się rdzawy hak –
 I tak mi Ciebie bardzo brak!!
 I tak mi Ciebie strasznie brak!!!
 ...Żal biedną duszę mą gnębi.

Julian Tuwim, *Tak i nie*, [w:] tegoż, *Wiersze zebrane*, t. 1, Warszawa 1975.

Kod do zadania
w wersji elektronicznej

cis

Całe nagranie egzaminu znajduje się [tutaj](#). Wysłuchaj całego nagrania, w trakcie którego wypełnij *Kartę indywidualnej oceny części ustnej egzaminu maturalnego z języka polskiego*. Poniżej znajdziesz podpowiedzi / notatki pomocnicze, które możesz wykorzystać przy ocenie wypowiedzi w zakresie poszczególnych kryteriów.

Zadanie 1.

Oceń tę wypowiedź w kryterium 1. (*Aspekt merytoryczny wypowiedzi monologowych*) i 2. (*Kompozycja wypowiedzi monologowych*).

Kryterium 1. *Aspekt merytoryczny wypowiedzi monologowych*

Notatki pomocnicze

Sprawdź, czy:

Zdający mówi na temat moralnej odpowiedzialności za czyny.		TAK	NIE
Zdający omówił lekturę wskazaną w poleceniu (Makbet Williama Szekspira).		TAK	NIE
Zdający nie popełnił błędu kardynalnego ani trzech poważnych błędów rzeczowych .		TAK	NIE
Zdający przywołał kontekst przynajmniej częściowo funkcjonalnie.		TAK	NIE
Argumentacja jest	bogata	zadowalająca	powierzchnowa

Kryterium 2. *Kompozycja wypowiedzi monologowych*

Notatki pomocnicze

Sprawdź, czy:

Wypowiedź monologowa zawiera wstęp, część zasadniczą i zakończenie .		TAK	NIE
Wstęp, część zasadnicza i zakończenie są logicznie i spójnie powiązane.		TAK	NIE
Wypowiedź zawiera fragmenty nieistotne / zbędne dla omawianego zagadnienia / bez związku z omawianym zagadnieniem.		TAK	NIE
Wypowiedź zawiera nieuzasadnione wnioski lub sprzeczne twierdzenia .		TAK	NIE

Zadanie 2.**Kryterium 1. Aspekt merytoryczny wypowiedzi monologowych**Notatki pomocnicze

Sprawdź, czy:

Zdający odpowiada na pytanie: Jakimi środkami językowymi można wyrazić uczucie ?	TAK	NIE
Zdający omówił fragment tekstu dołączony do tematu (Tak i nie Juliana Tuwima).	TAK	NIE
Zdający nie popełnił trzech poważnych błędów rzeczowych albo błędu kardynalnego .	TAK	NIE
Zdający przywołał inny tekst kultury (utwór literacki / tekst ikoniczny / film / własne doświadczenie).	TAK	NIE
Argumentacja jest	bogata	zadowalająca powierzchowna

Kryterium 2. Kompozycja wypowiedzi monologowychNotatki pomocnicze

Sprawdź, czy:

Wypowiedź monologowa zawiera wstęp , część zasadniczą i zakończenie .	TAK	NIE
Wstęp, część zasadnicza i zakończenie są logicznie i spójnie powiązane.	TAK	NIE
Wypowiedź zawiera fragmenty nieistotne / zbędne dla omawianego zagadnienia / bez związku z omawianym zagadnieniem.	TAK	NIE
Wypowiedź zawiera nieuzasadnione wnioski lub sprzeczne twierdzenia .	TAK	NIE

Kryterium 3. Aspekt merytoryczny wypowiedzi podczas rozmowyNotatki pomocnicze

Sprawdź, czy:

Wypowiedź na każde pytanie była adekwatna do zadanych pytań.	TAK	NIE	NA NIEKTÓRE
Wypowiedź na każde pytanie była merytorycznie poprawna .	TAK	NIE	NA NIEKTÓRE
Wypowiedź na każde pytanie była odpowiednio uszczegółowiona .	TAK	NIE	NA NIEKTÓRE
Wypowiedź na każde pytanie była zgodna z etykietą językową (zachowanie form grzecznościowych).	TAK	NIE	NA NIEKTÓRE

Kryterium 4. Zakres i poprawność środków językowych

Notatki pomocnicze

Sprawdź, czy:

Zdający posługuje się środkami językowymi z wyższego rejestru, tj. bogatym, precyzyjnym słownictwem, w tym terminologią, zróżnicowaną składnią.	TAK	NIE
Wypowiedź zdającego precyzyjnie oddaje istotę rzeczy, intencja jest zrozumiała.	TAK	NIE
Zdający nie popełnił rażących błędów językowych.	TAK	NIE
W wypowiedzi pojawiały się nieliczne nieporadności językowe.	TAK	NIE

Wypełnij Kartę indywidualnej oceny części ustnej egzaminu maturalnego z języka polskiego.

.....
pieczęć szkoły

..... –
identyfikator szkoły (opcjonalnie)

.....
miejscowość

..... 2023 r.
data

.....
imię i nazwisko nauczyciela

.....
przewodniczący ZP / członek ZP *
funkcja sprawowana w zespole przedmiotowym

KARTA INDYWIDUALNEJ OCENY CZĘŚCI USTNEJ EGZAMINU MATURALNEGO Z JĘZYKA **

Nr zestawu zadań: **23** Imię i nazwisko zdającego:

Zadanie 1. (lektura)		Zadanie 2. (inny tekst)		Rozmowa	Środki językowe (Zad. 1 + Zad. 2 + Rozmowa)
Temat + 2 elementy ¹ ☐	Argumentacja ² : ☐ B ☐ Z ☐ P	Temat + 2 elementy ¹ ☐	Argumentacja ² : ☐ B ☐ Z ☐ P	Wypowiedzi na temat: ☐ wszystkie wypowiedzi w rozmowie są na temat ☐ część na temat, część częściowo na temat	Zakres środków językowych: ☐ zadowalający ☐ wąski
<i>ALBO</i>		<i>ALBO</i>			
Temat + 1 element ¹ ☐	Argumentacja ² : ☐ B ☐ Z ☐ P	Temat + 1 element ¹ ☐	Argumentacja ² : ☐ B ☐ Z ☐ P	☐ wszystkie tylko częściowo na temat ☐ wszystkie nie na temat	Poprawność środków językowych (język mówiony): ☐ właściwa poprawność i płynność ☐ częściowo właściwa poprawność i płynność ☐ niewłaściwa poprawność i płynność; wypowiedzi niekomunikatywne
<i>ALBO</i>		<i>ALBO</i>			
Brak wypowiedzi; wypowiedź nie na temat; brak odniesienia do lektury; błąd kardynalny; 3+ błędów rzeczowych. ☐		Brak wypowiedzi; wypowiedź nie na temat; błąd kardynalny; 3+ błędów rzeczowych. ☐		Stopień uszczegółowienia wypowiedzi na temat lub częściowo na temat: ☐ właściwy stopień uszczegółowienia ☐ zaburzenia w stopniu uszczegółowienia	
Błąd kardynalny / Błędy rzeczowe: 		Błąd kardynalny / Błędy rzeczowe: 			
Kompozycja: ☐ całkowicie spójna (uporządkowana, logiczna) ☐ częściowo spójna (usterki w uporządkowaniu, logice) ☐ niespójna		Kompozycja: ☐ całkowicie spójna (uporządkowana, logiczna) ☐ częściowo spójna (usterki w uporządkowaniu, logice) ☐ niespójna			

¹ – Element to: (1) [w zadaniu 1. i 2.] zagadnienie + lektura/tekst pierwszy oraz/lub (2) [w zadaniu 1.] zagadnienie + kontekst przywołany przynajmniej częściowo funkcjonalnie, pod warunkiem że zdający odwołał się do lektury; [w zadaniu 2.] zagadnienie + tekst drugi ALBO własne doświadczenia.

² – Zaznacz znakiem ✓ albo * jedną kratkę, odpowiednio: B – bogata argumentacja, Z – zadowalająca argumentacja, P – powierzchowna argumentacja.

Liczba przyznanych punktów

Zadanie 1.		Zadanie 2.		Rozmowa	Środki językowe
Aspekt merytoryczny	Kompozycja	Aspekt merytoryczny	Kompozycja		
8 – 7 – 6 – 5 – 4 – 3 – 2 – 1 – 0	2 – 1 – 0	8 – 7 – 6 – 5 – 4 – 3 – 2 – 1 – 0	2 – 1 – 0	6 – 5 – 4 – 3 – 2 – 1 – 0	4 – 3 – 2 – 1 – 0

Notatki:
.....

* Niepotrzebne skreślić.

** Wpisać nazwę języka: polskiego, białoruskiego, litewskiego, niemieckiego, ukraińskiego, kaszubskiego, łemkowskiego.

.....
podpis nauczyciela

Ćwiczenie
Odpowiedzi**Zadanie 1.****Kryterium 1. Aspekt merytoryczny wypowiedzi monologowych**Notatki pomocnicze

Sprawdź, czy:

Zdający mówi na temat moralnej odpowiedzialności za czyny.		TAK	NIE
Zdający omówił lekturę wskazaną w poleceniu (Makbet Williama Szekspira).		TAK	NIE
Zdający nie popełnił błędu kardynalnego ani trzech poważnych błędów rzeczowych .		TAK	NIE
Zdający przywołał kontekst przynajmniej częściowo funkcjonalnie.		TAK	NIE
Argumentacja jest	bogata	zadowalająca	powierzchnowa

Kryterium 2. Kompozycja wypowiedzi monologowychNotatki pomocnicze

Sprawdź, czy:

Wypowiedź monologowa zawiera wstęp, część zasadniczą i zakończenie .		TAK	NIE
Wstęp, część zasadnicza i zakończenie są logicznie i spójnie powiązane.		TAK	NIE
Wypowiedź zawiera fragmenty nieistotne / zbędne dla omawianego zagadnienia / bez związku z omawianym zagadnieniem.		TAK	NIE
Wypowiedź zawiera nieuzasadnione wnioski lub sprzeczne twierdzenia .		TAK	NIE

Zadanie 2.**Kryterium 1. Aspekt merytoryczny wypowiedzi monologowych**Notatki pomocnicze

Sprawdź, czy:

Zdający odpowiada na pytanie: Jakimi środkami językowymi można wyrazić uczucie ?		TAK	NIE
Zdający omówił fragment tekstu dołączony do tematu (Tak i nie Juliana Tuwima).		TAK	NIE
Zdający nie popełnił trzech poważnych błędów rzeczowych .		TAK	NIE
Zdający przywołał inny tekst kultury (utwór literacki / tekst ikoniczny / film / własne doświadczenie).		TAK	NIE
Argumentacja jest	bogata	zadowalająca	powierzchnowa

Kryterium 2. Kompozycja wypowiedzi monologicznychNotatki pomocnicze

Sprawdź, czy:

Wypowiedź monologiczna zawiera wstęp , część zasadniczą i zakończenie .	TAK	<u>NIE</u>
Wstęp, część zasadnicza i zakończenie są logicznie i spójnie powiązane.	TAK	<u>NIE</u>
Wypowiedź zawiera fragmenty nieistotne / zbędne dla omawianego zagadnienia / bez związku z omawianym zagadnieniem.	TAK	<u>NIE</u>
Wypowiedź zawiera nieuzasadnione wnioski lub sprzeczne twierdzenia .	TAK	<u>NIE</u>

Rozmowa**Kryterium 3. Aspekt merytoryczny wypowiedzi podczas rozmowy**Notatki pomocnicze

Sprawdź, czy:

Wypowiedź na każde pytanie była adekwatna do zadanych pytań.	<u>TAK</u>	NIE	NA NIEKTÓRE
Wypowiedź na każde pytanie była merytorycznie poprawna .	<u>TAK</u>	NIE	NA NIEKTÓRE
Wypowiedź na każde pytanie była odpowiednio uszczegółowiona .	TAK	NIE	<u>NA NIEKTÓRE</u>
Wypowiedź na każde pytanie była zgodna z etykietą językową (zachowanie form grzecznościowych) .	<u>TAK</u>	NIE	NA NIEKTÓRE

Język**Kryterium 4. Zakres i poprawność środków językowych**Notatki pomocnicze

Sprawdź, czy:

Zdający posługuje się środkami językowymi z wyższego rejestru , tj. bogatym, precyzyjnym słownictwem, w tym – terminologią, zróżnicowaną składnią.	<u>TAK</u>	NIE
Wypowiedź zdającego precyzyjnie oddaje istotę rzeczy, intencja jest zrozumiała.	<u>TAK</u>	NIE
Zdający nie popełnił rażących błędów językowych .	<u>TAK</u>	NIE
W wypowiedzi pojawiały się nieliczne nieporadności językowe .	<u>TAK</u>	NIE

.....
pieczęć szkoły

..... –
identyfikator szkoły (opcjonalnie)

.....
miejscowość

..... 2023 r.
data

.....
imię i nazwisko nauczyciela

.....
przewodniczący ZP / członek ZP *
funkcja sprawowana w zespole przedmiotowym

KARTA INDYWIDUALNEJ OCENY CZĘŚCI USTNEJ EGZAMINU MATURALNEGO Z JĘZYKA **

Nr zestawu zadań: **23** Imię i nazwisko zdającego:

Zadanie 1. (lektura)		Zadanie 2. (inny tekst)		Rozmowa		Środki językowe (Zad. 1 + Zad. 2 + Rozmowa)	
Temat + 2 elementy ¹ ☒	Argumentacja ² : ☒ ☐ Z ☐ P	Temat + 2 elementy ¹ ☐	Argumentacja ² : ☐ B ☐ Z ☐ P	Wypowiedzi na temat: ☒ wszystkie wypowiedzi w rozmowie są na temat ☐ część na temat, część częściowo na temat		Zakres środków językowych: ☒ zadowalający ☐ wąski	
ALBO		ALBO					
Temat + 1 element ¹ ☐	Argumentacja ² : ☐ B ☐ Z ☐ P	Temat + 1 element ¹ ☒	Argumentacja ² : ☐ B ☐ Z ☒ P	wszystkie tylko częściowo na temat wszystkie nie na temat		Poprawność środków językowych (język mówiony): ☒ właściwa poprawność i płynność ☐ częściowo właściwa poprawność i płynność ☐ niewłaściwa poprawność i płynność; wypowiedzi niekomunikatywne	
ALBO		ALBO					
Brak wypowiedzi; wypowiedź nie na temat; brak odniesienia do lektury; błąd kardynalny; 3+ błędów rzeczowych.		Brak wypowiedzi; wypowiedź nie na temat; błąd kardynalny; 3+ błędów rzeczowych.		Stożek uszczegółowienia wypowiedzi na temat lub częściowo na temat: ☐ właściwy stopień uszczegółowienia ☒ zaburzenia w stopniu uszczegółowienia			
Błąd kardynalny / Błędy rzeczowe:		Błąd kardynalny / Błędy rzeczowe:					
Kompozycja:		Kompozycja:					
☒ całkowicie spójna (uporządkowana, logiczna)	☐	☐ całkowicie spójna (uporządkowana, logiczna)	☒				
☐ częściowo spójna (usterki w uporządkowaniu, logice)	☒	☒ częściowo spójna (usterki w uporządkowaniu, logice)	☐				
☐ niespójna	☐	☐ niespójna	☐				

1 – Element to: (1) [w zadaniu 1. i 2.] zagadnienie + lektura/tekst pierwszy oraz/lub (2) [w zadaniu 1.] zagadnienie + kontekst przywołany przynajmniej częściowo funkcjonalnie, pod warunkiem że zdający odwołał się do lektury; [w zadaniu 2.] zagadnienie + tekst drugi ALBO własne doświadczenia.
2 – Zaznacz znakiem ✓ albo ✗ jedną kratkę, odpowiednio: B – bogata argumentacja, Z – zadowalająca argumentacja, P – powierzchowna argumentacja.

Liczba przyznanych punktów

Zadanie 1.		Zadanie 2.		Rozmowa	Środki językowe
Aspekt merytoryczny	Kompozycja	Aspekt merytoryczny	Kompozycja		
8 – 7 – 6 – 5 – 4 – 3 – 2 – 1 – 0	2 – 1 – 0	8 – 7 – 6 – 5 – 4 – 3 – 2 – 1 – 0	2 – 1 – 0	6 – 5 – 4 – 3 – 2 – 1 – 0	4 – 3 – 2 – 1 – 0

Notatki:

* Niepotrzebne skreślić.

** Wpisać nazwę języka: polskiego, białoruskiego, litewskiego, niemieckiego, ukraińskiego, kaszubskiego, łemkowskiego.

.....
podpis nauczyciela